

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Libri Septimi Decretalium Secundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CAP. II.

EX proximo Lateranensi Concilio a pia & salubri sanctione emanavit, ut quicumque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, divinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis officii & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam injuste perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum vel pauperum elemosynas erogare teneatur. Verumtamen multorum animi suspensione tenentur, cujusmodi ratio praedicta ratio sit habenda. Nos huic rei evidentiis atque expressius providere volentes, statimus, ut qui horas omnes canonicas uno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficiorum seu beneficiorum suorum fructus, qui illi vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur: qui vero matutinum tantum, dimidiam: qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum singulas, sextam partem fructuum ejusdem diei amittat: tametsi aliquis choro adscriptus non recitans omnibus horis canonicis cum aliis praesens adsit, fructusque & distributiones forte aliter assignatas, sola praesentia juxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrificasse praetendat. Is etiam praeter fructuum & distributionum amissionem. Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat admisisse. Declarantes praesentia, praesentiales portiones, & qualiacumque beneficia, etiam nullum omnino servitium habentia, obtinentes, cum praedictis pariter contineri. At quicumque pen-

a Cencil. Later. sess. 9. Dominicus de Soto q. 3. art. 6. lib. 10. hoc decretum prudenter interpretatur. Menochius vero de arbit. jud. cent. 5. cas. 439. certis modis hanc panam minuire contendit.

sionem, fructus aut alias res ecclesiasticas ut clericus percipit, cum modo praedicto ad dicendum officium parvum beatae Mariae virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissionem obnoxium. Romae 12. Cal. Octobr. 1572.

Iulius Tertius.

Tempore obitus, beneficii fructus transeunt ad successores, non ad heredes.

CAP. III.

Nostrae intentionis nunquam fuit, quod quivis quoruncumque beneficiorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum Praelatorum, etiam Cardinalium, ubilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu, pro tempore decedentium, sive ex testamento, per ipsos beneficiarios etiam vigore facultatum quoruncumque; eis in specie vel in genere, etiam praetextu quoruncumque; capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum, sub quibusvis tenoribus & formis, ac alias quomodolibet concessorum condito, sive ab intestato heredes, fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiarios, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios Praelatos ac Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum hujusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viventibus advenierit, & per ipsos beneficiarios & Cardinales non steterit quod minus illos exegerint, quin imo omnem pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam judicialiter agendo fecerint, quoquo modo exigere, aut etiam sponte oblatos percipere.

a Vacantium beneficiorum fructus debent converti in Ecclesiae utilitatem, vel reservari futuro successori. text. in c. quata saepe. de elect. in 6. c. si propter. de rescript. eod. lib.

F I N I S .

**SEPTIMI DECRE-
TALIUUM
LIBER SECUNDUS.**

TITULUS I.

**DE FORO COMPETENTI ET JURISDICTIONE
NIS ORDINARIAE POTESTATE.**

MARTINUS QUINTUS.

Laici in clericos nulla potestas, & ideo Ecclesiasticorum cause in foro jurisdictionis ordinariae debent decidi.

CAPUT I.

AD reprimendas insolentias transgressorum, eorumque praesumptionem refrinandam, si nervus Ecclesiasticae disciplinae lentescat, eorum voluntas proclivior sit ad peccandum, & exemplum impunitatis periculosius in alios derivatur. Propter quod ad praesentis officium pertinet, sic

debitam executionem adhibere justitia, quod commissam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicit. Sanè, sicut displicenter accepimus, nonnulli diversorum regnorum & terrarum judices, aliique officiales laici, & laicales personae, jurisdictionem in temporalibus exercentes, exercereque facientes, non attendentes, quod laici in clericos & Ecclesiasticas personas, & illo-

NNnn

liberitate, & impunitatem seclerum simulantes, quamobrem eorum causa jurisdictionis Ecclesiastica discutenda tradantur.

CAP. III.

Regimini universalis Ecclesie (disponente Domino) presidentes, juxta pastoralis officii debitum, libenter intendimus utilitatibus subditorum, & ad conferendam libertatem Ecclesiasticam, & removendam scandalam, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter Ecclesiarum prelatos & eorum subditos, eo propensius Apostolica sollicitudinis studium adhibemus, quod dissensionem talium fore dispensiosam experimento comprobatur, necnon indulta pariter & privilegia eisdem subditis in ipsorum prelatorum dispensandum, tam per praedecessores nostros, quam sedem Apostolicam concessa, ita libenter moderamus, ne exinde scandala procedant, neve ex his ulli detur materia malignandi, & personae Ecclesiasticae a bono obedientiae, necnon divini perseverantiae servitii nullatenus retrahantur. Sane nuper ad nostrum relatio fide digna pervenit auditum, quod Canonici Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium, & collegiarum Ecclesiarum, & alii clerici seculares plura presumunt, quae ipsis in famiam non parvam patiunt, & aliis inferunt laesionem, praetextu exemptionis & libertatis a dicta sede obtenta, ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugunt, ac eorum forum sive judicium declinant, nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per privilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos, nisi per exemptionem qua gaudent, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri.

Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui praetextu privilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multotiens committant enormia, per quae plurimum distamatur Ecclesia, & scandala gravia generantur, potissimum autem cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, in correctam remaneant, seu illi ad quos spectat illa punire, negligunt. Nos volentes, ne eo praetextu delicta remaneant impunita, morbo hujusmodi necessarium adhibere medelam, sacro approbante Concilio statimus, ut de cetero illi, quibus exemptorum correctio & puniunt a dicta sede demandata est, circa illam vigilanter intendant, & diligent officii sibi commissi debitum exequantur, & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu poenae a suis arceantur insolentis, & alii eorum exemplo petterint proficere ad similia merito perhorrescant.

Et si circa hoc negligentes fuerint dioecetani & alii locorum ordinarii, eosdem, quibus exemptorum correctio hujusmodi competit, personaliter, si illorum copia & notitia haberi poterit: alioquin, vel si nullus in partibus exemptorum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sua in praemissis interesse putaverint, per edictum publicum, cathedralium seu aliarum Ecclesiarum locorum, in quibus exemptorum iudices hujusmodi residere, seu nullis eorundem exemptorum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valvis affigendum, moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent, infra competentem terminum, momentum ipsorum arbitrio moderandum. Et si ipsi moniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusaverint, tunc ut in eo in quo deliquerint puniantur, cognitione hujusmodi ea vice sint privati, & se non intromittant ullatenus de eisdem: sed dioecetani & alii locorum ordinarii hujusmodi, contra tales exemptos delinquentes & criminosos, auctoritate nostra ad inquisitionem, vel per accusationem, sine aliquibus tormentis, procedere, & testes per seiplos examinare possint, ac processum ipsum (quem ratione so-

lennitatis juris, praeterquam ratione citationis omisit, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse prohibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo munitum, ad sedis Apostolicae examen, ipsorum exemptorum delinquentium expensis, etiam in ipso processu factis, ad quarum solutionem ordinarii ipsi possint eosdem inquisitos & accusatos compellere, per proprium vel alium nuncium quantum citius destinare procurent) apud eandem sedem, per Romanum Pontificem vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles reprobos quod ad condemnationem, vel propter sufficientia indicia, propter quae ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos dioecetanos seu ordinarios, per eos auctoritate nostra in causa inquisitionis seu accusationis ulterius legitime procedendum, & causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam remittendum. Notarii autem dictae sedis, quorum officium in ipsis primitivae Ecclesiae initiis, a felic. record. Clem. Papa I. ad sanctorum gesta perquirenda atque conscribenda noscitur institutum, ad Protonotariatus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes, & alii nostri & dictae sedis officiales, actu sua officia exercentes, tam in civilibus quam criminalibus, ab omni ordinariorum jurisdictione sint exempti. Alii vero Notarii habitum Protonotariatus non deferentes, nisi illum infra trimestre, post praesentium publicationem assumpserint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & rochetum hujusmodi continere non gestantes, atque alii nostri & dictae sedis officiales officia sua actu non exercentes, tam in criminalibus quam in civilibus, ratione causae summam 25. Ducatorum auri de Camera non excedentis duntaxat, eorundem dioecetanos & ordinariorum jurisdictioni subiacent. In civilibus vero causis summam hujusmodi excedentibus plena gaudeant exemptione, & a dictorum dioecetanos & ordinariorum jurisdictione penitus sint exempti.

Dignum quoque & etiam congruum arbitrans, quod ex sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium familiaribus illi duntaxat privilegio exemptionis gaudeant, qui actu domestici & continui sunt commensales, vel ab eisdem Cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana Curia absentes fuerint, ceteris vero etiam familiaritatis literas habentibus, quod minus coactioni dioecetanos & ordinariorum eorundem subiacent, familiaritatis hujusmodi privilegium nullatenus suffragetur, & cum eisdem dioecetanis, ut monasteria monialium sedi Apostolicae immediate subiecta, in eorum dioecibus consistentia, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio VViennensi editam, qua incipit: Attendentes, plena fuerit data facultas, illam innovamus, ac exemptionibus & privilegiis quibuscumque non obstantibus, districte servari praecipimus & mandamus. Per praemissa quoque eisdem dioecetanis & ordinariis, casibus quibus in exemptos a iure jurisdictionis concessa est, nullatenus praedictum generetur. Exemptiones autem de cetero absque rationabili causa, & quorum interest minime citatis, pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus.

Et cum Ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique jurisdictioni non servetur, ordinariorum jurisdictioni (quantum cum Deo possumus) favere, ac litibus finem celerius imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci satagentes, statimus & or-

a Protonotariatus officium in principio Ecclesiae primitivae a beato Clemente ad sanctorum Martyrum gesta perquirenda atque scribenda sui institutum, ut legitur in historia S. Clementis Papa & Fabiani. Vide Luc. de Perna, in rub. de magistris Scribarum, Cod. lib. 22.

dinamus, quod singulae causae, tam spirituales quam civiles & mixtae, forum Ecclesiasticum quomodolibet concernentes, & beneficia (dummodo beneficia ipsa generaliter reservata non fuerint, & ipsorum singulorum beneficiorum fructus, redditus, & proventus 24. ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annuum non excedant) in prima instantia extra Romanam Curiam, & in partibus, coram ordinariis locorum duntaxat cognosci & terminari, ita quod nulli ante diffinitivam sententiam liceat appellare, nec appellatio (si fuerit emissa) ullatenus admitti, nisi ab interlocutoria quae vim habeat diffinitivae, vel à gravamine minime concernente negotium principale, quod per appellationem à diffinitiva sententia reparari non possit: nisi alter colligantiam adversarii sui potentia merito perhorrescens, seu alia probabili & honesta causa, aliter quam per proprium iuramentum saltem semiplene probata, coram ordinario non audeat litigare. Eo enim casu causa ipsa, etiam appellationum, in dicta Curia, etiam in prima instantia, committi & cognosci & terminari possint. Alioquin appellationes, & illarum, etiam aliarum causarum huiusmodi commissiones in posterum, & quicquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris & momenti. Iudices autem & conservatores à sede Apostolica deputati, si in altero iurium graduati non fuerint, a seorsum partibus non suspectum, ab ipsis partibus vel earum altera requisiti, sumere, & secundum ejus relationem iudicare teneantur.

CAP. IV.

Constitutiones edita contra Principes seculares jurisdictionis Ecclesiasticae libertatem impediennes, confirmantur & innovantur.

ET quia sapienter & multiplici ratione perceptum, quamplurimas Ecclesias, & illis praesidentes Episcopos, tam citra quam ultra montes, vexari in eorum jurisdictionibus, iuribus & dominiis, ac turbari à domicellis, Principibus, & nobilibus eorundem, qui sub colore iuris patronatus, quod in beneficiis Ecclesiasticis habere consueverunt, nullo privilegio Apostolico suffulti, sine ordinariorum collationibus & literis, & absque aliquo saltem colorato titulo, beneficia non solum clericis, sed etiam laicis conferre, sacerdotes & clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, & ad quarum solutionem de jure tenentur, ac cathedralium, & alia quae legis dioeclesanae & jurisdictionis sunt, & ad ipsos Episcopos duntaxat pertinent, temere auferre, fraudare, usurpare, seu ut praemissa fiant mandare, ac ipsa & fructus quoscunque ne à civitatibus, terris & locis eorum extrahantur prohibere, feuda, possessiones, & pradia occupare, & indebitè detinere, sed & ad feuda & bona ipsarum Ecclesiarum eis concedendum, ac Ecclesiastica personis per eos nominatis conferendum, minis & terroribus, ac aliis viis indirectis inducere & compellere, & alia quamplurima damna, facturas, & injurias, Ecclesiis & earum praelatis ac clericis praefatis inferri, non modo permittere, sed etiam expressè mandare praesumant. Attendentes igitur quod laicis in clericos & personas Ecclesiasticas, ac bona Ecclesiastica, non est attributa facultas, atque aequum & iustum esse, ut in eos jura insurgant, qui illa offendere praesumunt.

Nec non considerantes quantum ex his tam nostro & Apostolicae sedis honori, quam personarum Ecclesiasticarum quieto & prospero statui, non sine damnanda perniciè derogetur: ac cupientes eos, quos ad observantiam iurium virtutum praemia non inducunt, tam adjectarum exaggeratione poenarum, quam adjiendarum de novo formidine à temerariis ausibus refrenare, omnes & singulas constitutiones, quae super decimarum solutione, & contra violatores & raptores Ecclesiarum, & incendiariorum agrorum depopulatores, & tam S. R. E. Cardinales, quam venerabiles fratres nostros Episcopos, & alias per-

sonas Ecclesiasticas, seculares & regulares, capientes, derinentes, & eorum jurisdictionem & jura quomodolibet indebitè occupantes, aut eos in eorum jurisdictionibus exercitio perturbantes, seu molestantes, eos contra ad conferendum beneficia Ecclesiastica personis nominatis, aut aliis de illis pro illorum libito iuribus disponendum, & feuda ac bona Ecclesiastica in emptosim concedendum, aut alias vendendum, aut compellentes, nec non statuta contra libertatem iustitiam facientes, & ad praemissa auxilium, consilio & favorem praestantes, haec tenes emanantur, innovantur.

Et cum ea nedom juri contraria, sed etiam libertate libertati opprobriosa sint quamplurimum & a se, ut de officio nobis credito dignam Deo possim dare rationem, affectibus & monitis patentes, Imperatorem, Reges, Duces, Marchiones, Comites, Baronem, quoscunque alios aliter cuiuscunque nobilitatis prominentiae, potentiae, seu potestatis, caelestium, vel dignitatis existentes, attentè hortamur in Domino eodem in virtute sanctae obedientiae mandantes, ut praestitutions praedictas observent, & faciant eam in suis subiectis inviolabiliter observari, quancunque contrariae contraria non obstante, si divina officium à sedis Apostolicae debitum vitare voluerint, nisi eorum collationes de dictis beneficiis sic factas nullas & in nihilominus esse decernimus, ac illis venientes in illis inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda: nec cum eis super hoc per sedem praedictam fuerit praesertim. Mature quoque considerantes, quod praesertim ad caelos ascensionem, Apostoli per singulos viros & dioeceses Episcopos distribuerunt, licet sancta Romana Ecclesia per orbem constituit, eosdem Episcopos universalem sollicitudinis vocando, onera gradatim distributa per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & deo etiam canonicis fuerit diffinitum, per eos procurantem correctione & controversiarum decisione, & administratione, ac mandatorum Domini observatores, debere Concilium provinciale, ac Synodum Episcopalem, ut depravata corrigerentur, & illa facere negotium canonicis poenis subjacere, cum conveniat pro cura quae Republicam Christianam concernit, esse attentos, desiderantes canones ipsos firmiter observari, eosdem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos & Episcopos districtè injungimus, ut de officio suo communitè dignam Deo possint reddere rationem, Canones, Concilia & Synodos huiusmodi fieri mandantes, quoscunque privilegio non obstantibus inviolabiliter observent, praeterquam quoad Concilium provinciale, quod de cetero singulis trienniis fieri mandamus, id quoque eorum exemptos accedere debere decernimus, privilegio ac consuetudine quacunque contraria non obstantibus. Circa hoc autem negligentes, poenae in eisdem canonibus contentas se noverint incursums. Et cum constitutione in Concilio VVientiensi edita, qua incipit, In plenitudine, ut Pontificis dignitatis honor servaretur, statueretur, ne Ecclesiae cathedralibus (sive quibus spirituales diu esse non possunt) privatis, ac clero & populo Christiano carentibus, de aliquibus Personis, praesertim religiosi provideretur, constitutionem ipsam innovantur inviolabiliter observari debere volumus atque mandamus, nisi aliqua iusta causa in consensu nostro fuerit approbata, alias duxerimus faciendum. Nos enim quicquid contra praemissa, vel aliquod praemissum contigerit attentari, irritum decernimus & inane, contraria quacunque constitutione vel privilegio non obstantibus.

Pius Quartus.

Ordinariorum jurisdictionis libertatem contra quosdam Christianae ditissimi civitates morantur, ne beneficiis iam dudum recedant & excusis beneficiis suis insistant.

CAP. V.

Romanus Pontifex, præcipuus æquitatis & religionis assertor, facultates & gratias ab Apostolica sede concessas, ex quibus tempore procedente animarum pericula, & inter catholicos scandala provenire animadvertit, pro sui pastoralis officii debito maturè revocare consuevit. Sanè nonnulli locorum ordinarii super ad audientiam nostram referri curarunt, quòd in quàm pluribus Regni Siciliae citra & ultra Pharam, & aliis Christiani nominis civitatibus & locis magna Græcorum tam religiosorum & secularium clericorum, quàm laicorum multitudo reperitur, qui Ecclesiæ Græcæ mores & ritus observantes, seque suos proprios ejusdem nationis Prælatos habere, ac illis, non autem locorum ordinariis subesse, sed immunitatum, aliorumque privilegiorum sibi per secl. rec. Leonem X. Paulum III. Julium etiam III. & forsàn alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, & dictam sedem antiquitus concessorum prætextu, se ab eorundem ordinariorum jurisdictione & superioritate exemptos esse prætendentes, impunitate sibi proposita, in diversis hæreticas, nefariasque opiniones, & absurda deliramenta passim prolabantur, asserentes inter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo concessas damnantes, Ecclesiasticas sententias & censuras ab eo latas spernentes, sanctissimæ Deigenitricis virginis Mariæ, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei sanctorum festivitates ab Ecclesia Rom. sanctisque Patribus ordinatas non observantes, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suis infantibus in Baptismo exhibentes, inhumata defunctorum cadavera superstitione quadam impia, & plus quàm barbarica sepulchris eruentes, igneque comburentes, ordinariorum locorum, quos habitant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes, & Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sacrilegis populos Latinos inficientes, correctionem legitimam sive præteritæ exemptionis clypeo repellentes, in suis impietatibus, abususque consensunt & immorantur, in suarum, vicinorumque populorum, præsertim simplicium animarum perniciem, & scandalum plurimorum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem sedis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve privilegium à se concessum iri, ut inde seclerum impunitas & animarum periculum emerget, abusus & periculis hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempestive obviare volentes, ac quarumcumque exemptionum, aliorumque privilegiorum dictis Græcis, eorumque Prælati, Rectoribus, Abbatibus, & aliis tam sancti Basilii & alterius ordinis regularibus, quàm secularibus, ac etiam laicis personis quocumque nomine nuncupatis, per præfatos & alios quoscumque Rom. Pont. prædecessores nostros, ac nos, & sedem præfaram, correctionem vel in specie hæcenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper confectarum, & inde secutorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & exacta scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas concernunt, desuper confectas literas præfatas, ad hoc videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascumque Græcorum Ecclesiæ, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, tam secularia quàm cujusvis ordinis regularia, eorumque Prælatos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, Ministros, & qualvis alias ejusdem nationis personæ in suis civitatibus & diocæ. consentiant, quoties opus fuerit, visitare, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenamque & omnimodam superioritatem, in iis quæ Dei cultum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, hæresumque extirpationem concernunt, exercere & exequi liberè & licitè valeant, reliquis ipsorum Græcorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus à sedè Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apostolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse, nec ipsis Græcis clericis vel laicis, eorumve prælati, Ecclesiis, cœnobiis, aut aliis piis locis in aliquo suffragari, sed illos omnes & singulos locorum, in quibus moram traxerint, ordinariorum visitationi, correctioni, punitioni, jurisdictioni, & omnimodæ superioritati in præmissis subesse, illisque tanquam superioribus suis, suarumque animarum pastoribus humiliter obedire. Datum Rom. 16. Febr. 1564.

TITVLVS II.

DE INVASORIBVS ET OCCVPATORIBVS BONORVM ECCLESIAE.

Clemens VI.

Præter excommunicationis & interdicti penas, beneficii & privilegii arecent occupantes & detinentes bona Ecclesiæ.

CAP. I.

ET si solerter adhibere vigilantiam, ne quarumlibet Ecclesiarum jura deperant, ex debito nostri officii teneamur: in manutendis tamen, defendendis, recuperandisque occupatis juribus Ecclesiæ Romanæ, sponsæ nostræ, quæ, disponente Domino, caput omnium & magistra, cæteris altiori dignitate præcellens, majoribus est iuvanda prædiis, & amplioribus honoribus attollenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad obviandum igitur perveris illorum conatibus, qui sibi commoda, non se commodis patrimonii beati Petri in Tuscia, quod juris & proprietatis ejusdem Ecclesiæ fore, ac eidem immediatè subesse dignoscitur, applicantes, temerè civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii ad eandem Ecclesiam pertinentia, eorumque dominium, superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdictionem in ipsius Ecclesiæ grave præjudicium contra constitutiones & ordinationes, olim per secl. record. Urbanum IV. & Ioannem XXI. ac diversos alios Romanos Pontifices prædecessores nostros editas, non verentur diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem dominium, superioritatem, & præminentiam vendicare: hac perpetua constitutione sancimus, ut nulla civitas, vel communitas, nullaque singularis persona, cujuscumque conditionis vel status existat, deinceps in aliquibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii ad prædictam Romanam Ecclesiam spectantibus, dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, seu aliquam præfidentiam seu præminentiam, prætextu cujusque venditionis, submissionis, recommendationis, concessionis, recognitionis, obligationis, contractus vel pacti, aut cujusvis alterius commercii absque auctoritate sedis Apostolicæ specialiter audeat, vel sibi dominium, præfidentiam, capitaneatum, seu jurisdictionem in prædictis civitatibus, castris, seu villis, ex quavis occasione seu causa quomodolibet vendicare: quodque civitates & singulares personæ, submissiones, suppositiones, & subjectiones, quascumque jam in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non teneant, quomodolibet attentatas, dimittere teneantur, nec civitates, castra, seu loca alia quæ se eis, ut præmittitur, submiserunt, vel quomodolibet subjecerunt, virtute submissionis & suppositionis alicujus, vel cujusvis contractus titulo valeant retinere, nullaque universitatis, seu communitatis civitatis, castri, seu villæ Ecclesiæ Romanæ subiecta, in terris patrimonii constituta, alicui

randem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel potentatum mandato sequestrari occupativè, aut modo aliquo detineri, ipsique huiusmodi Ecclesiis, monasteria, ac beneficia obtinere. sub pretextu fabricæ, institutionisque, sine Romani Pontifici. pro tempore existentis expressa licentia, aut elemosinarum, seu quovis alio colore aut suo impediri non debeant, quo minus de illis, ut antea, liberè, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint occupativè, aut detenti, integrè, libereque, ac sine exceptione vel mora, pralatis ad quos de iure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum iusta aestimationis facta, dictis pralatis satisfieri volumus per eos qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub poena excommunicationis aut interdicti Ecclesiastici talium Principum terris & dominio eo ipso incurrendis, & ut eorum ac eisdem subiectorum bona ubique reperta, si moniti parere noluerint, capi & retineri possint; ipsi vero contrafacientes, tam supradictis poenis, quam privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis & à Romana vel aliis Ecclesiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiam per extravagantes & alias constitutiones, etiam incognitas & forsitan in usu non existentes, impositis, quas eorum omnium tenores pro expressis & inferis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac secundum eas per quoscunque iudices, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car. sublata & adempta eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum a iure tam divino, quam humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticis personis attributa sit, innovamus omnes & singulas constitutiones fecerit Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Facilis, & Clemens. quæ incipit, Si quis suadente. necnon quascunque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra talia præsumen. in bulla quæ legitur in cæna Domini, eegentis, in suo robore permanfuris. Et cum in Lateranensi pariter ac Conciliis generalibus sub excommunicationis poena prohibuit fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Reipublicæ, & alii potentatus quicunque, regnis, provinciis, civitatibus, ac terris quoquo modo præsiden. collectas, decimas, & alia huiusmodi onera, clericis, pralatis, & aliis quibuscunque personis Ecclesiasticis imponant, exigant que, neve à sponte etiam dantibus & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consiliumve palam vel occultè præstantes, in excommunicationis lata sententia poenam eo ipso incidant, & ipsi quoque Reipublicæ, ac communitates & universitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclesiastico eo ipso subijciantur interdicto, pralati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressa licentia ultra consentientes excommunicationis & depositionis poenam ipso facto incurrant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præsumentes, etiam si (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra supradictas poenas, quas contravenientes eo ipso incurtere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & intestabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclesiasticorum sub poena excommunicationis restituere debent singula ablata & detenta.

CAP. IIII

Quacunque prescriptione etiam centenaria & ultra præsentia vel præterdenda non obstante statuimus

quod nisi occupatores seu detentores bonorum a Camera & sedis Apostolicæ ac Romanæ Ecclesiæ infra duos menses à publicatione præsentium ea restituerint, & feudatarii, vasalli, emphyteutæ, censuarii, ac monasteriorum, etiam consistorialium, & prioratum commendatariorum, libellarii, conductores, & alii præfate Cameræ respondentes, seu alii etiam ratione exemptionum, libertatum, & immunitatum eis concessarum, vel annatarum, seu quinquenniorum, aut aliter qualitercunque & quomodocunque aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitorum de eo in quo Camera, sedi, & Ecclesiæ præfatis tenentur, integrè satisfecerint, & præmissa, seu conventa, aut aliàs ab eis debita non adimpleverint, omnes & singulas sententias & poenas, tam Ecclesiasticas, quam temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monasteriorum etiam consistorialium, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem solvunt, ac eorumdem monasteriorum commendarum cessationis eo ipso incurrant, & absque alia declaratione desuper fieri debita incurrere censentur, feudaque & bona ad nos devoluta, & monasteria ipsa per alios à nobis & dicta sede liberè impetrari possint, prout etiam nos tenore præsentium eos omnes sententias, censuris, & poenis prædictis expressè innodamus, ac privatos esse, commendasque cessasse ex nunc decernimus & declaramus, & nihilominus ad satisfactionem Cameræ Apostolicæ omnino teneantur. Decernentes eos ab alio quam Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constitutos, & prævia debita satisfactione, absolvi non posse. Publicata Romæ, XXVI. & XXX. mensis Octobris 1556.

Pius Quartus.

Tana detinentium bona Romana Ecclesiæ & palatii Apostolici.

CAP. IV.

Pastoralis officii auctoritas nos admonet, & ordo rationis exposcit, ut circa ea potissimum versemur, per que res & bona Rom. Ecclesiæ, præsertim usui & ornatui Rom. Pont. pro tempore existentis, & sacri palatii Apostolici deputata, ab impiorum insultibus & rapinis præserventur, & ab eis ausu sacrilego, aut aliàs quomodolibet abinde asportata & districta nostræ operationis ministerio, cum animarum salute eorum, qui cæca cupiditate ducti, in non parvam sanctæ matris Ecclesiæ injuriam, & ipsorum animarum perniciem, Dei timore postposito, ea surripere, seu sibi appropriare, aut istinc divertere ausi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente restituantur, & taliter in præmissis provideatur, quod cæteris cedat in exemplum. Cum itaq; sicut non sine gravi animi nostri molestia accepimus, tam tempore in firmitatis diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ex qua, sicut Domino placuit, ab humanis decesserunt, quam exinde diversarum sedium vacantium, quamplura etiam prætiosa jocalia, ornamenta, & alias res & bona usui præfate ut præfertur, deputata, & aliàs ad eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, & cameram Apostolicam spectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quam aliis quibusvis locis ablata & distracta fuerint, & à diversis eorum protervia invalescente detineantur, in nostrum & ejusdem Pontificis pro tempore existentis non solum detrimentum, sed etiam sedis Apostolicæ ignominiam, & ipsius auctoritatis diminutionem, necnon illa detinentium animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos huiusmodi inconvenientibus & animarum periculis quantum in nobis est, obviare, & aliàs in præmissis, prout par est, providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes & singulas

a Bonorum appellatione intelligi tam mobilia quam immobilia. l. bonorum. ff. de verb. signif. relatum 2. de test. & leg. And. e. si quis exigentibus.

nos Pontifices prædecessores nostros contra talium per-
petratores, ac aliàs bonorum Apostolicorum usurpato-
res, raptores, receptores, & possessores, ac detinentes &
non restituentes, ac scientes & non revelantes, sub qui-
busvis verborum formis promulgatas, quarum & lite-
rarum Apostolicarum desuper confectarum tenores, ac
si de verbo ad verbum infererentur præsentibus, haberi
volumus pro expressis, auctoritate Apostolica tenore
præsentium approbamus & innovamus, ac ad infra scri-
ptos extendimus & ampliamus. Et nihilominus motu
& scientia similibus, omnes & singulas tam seculares
quàm Ecclesiasticas, ac etiam militiarum & ordinum,
quorumcunque religiosas, etiam quacunquè Episcopali,
Archiepiscopali, & Patriarchali, seu superiori Ecclesiasti-
ca, etiam Cardinalatus honore, ac etiam Comitali, Mar-
chionali, aut Ducali dignitate fungentes, ac aliàs mun-
danas personas, nullas penitus excipientes, cum digni-
tate qualiscunque sit in peccatis nemini excusationem
præbere debeat, quæ jocalia, ornamenta, aurum, argen-
tum monetatum & non monetatum, gemmas, margari-
tas, lapides pretiosos quocunque nomine nuncupatos,
pecunias, vestes, pannos, & tam manuscriptos, quàm
quosvis alios libros, scripturas, necnon equos, mulos,
mulas, imagines aureas, argenteasque, ac aneas, & mar-
moreas, ac suppellectilia, & alias quascunque res & bona,
mobilia & immobilia, spiritualia & profana, cujuscun-
que generis, qualitatis, & quantitatis, seu pretii existen-
tia, pro usu & commoditate Romani Pontificis pro tem-
pore existentis, & ornamento palatii hujusmodi deputa-
ta, ac ad eundem Romanum Pontificem pro tempore
existentem spectantia & pertinentia, tempore infirmita-
tis cujuscvis Romani Pontificis prædecessoris nostri, ex
qua postmodum decessit, ac etiam dictæ sedis propterea
vacantis, necnon per annum ante obitum & vacationem
hujusmodi, & dicto palatio & aliàs undecunque & quo-
cunque asportantur, subtraxerunt & occultarunt, seu
præsenso titulo donationis vel remissionis quietantia,
vel alio quovis præterea detinent, seu sciunt ea per alios
possideri, usurpari & detineri, aut occupata fuisse, & ad
eorum manus pervenisse, requirimus & monemus, eis-
que districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sex
dierum spatium, quorum duos pro primo, duos pro se-
cundo, & reliquos duos dies pro tertio & preceptorio
termino eis & eorum cuilibet pro canonica monitione
assignamus, omnia & singula jocalia, ornamenta, au-
rum, argentum, gemmas, margaritas, lapides pretiosos,
pecunias, vestes, pannos, libros, equos, mulos, mulas,
imagines, suppellectilia, & alias res & bona hujusmodi
dilecto filio Francisco Odelcalco dictæ Camere præfiden-
ti cum effectu restituant & consignent, & si donationem
vel remissionem, aut quietantiam desuper sibi factam
præterdant, illam seu illas vivendas, ut decet, & exami-
nandas exhibeant & producant, ac illorum raptores, u-
surpatores, seu detentores vel occupatores scientes revel-
lent. Alioquin lapsis diebus hujusmodi omnes & sin-
guli præfati Episcopali vel Archiepiscopali, aut Patriar-
chali, ac etiam Cardinalatus honore seu dignitate præ-
diti, interdicti ingressus Ecclesiæ pœnam, alii verò ex-
communicationis & maledictionis æternæ sententiam,
quam aliàs in eos his scriptis ferimus, & à quibus nisi à
nobis & eodem Romano Pontifice pro tempore existen-
te, ac satisfactione prævia, præterquam in mortis articu-
lo constituti, relaxationis & absolutionis beneficium ob-
tinere non possint, eo ipso incurrant: & si Pontificali
aut Cardinalatus honore seu dignitate præditi sub inter-
dicto hujusmodi per octo dies præfatos, sex immediate
sequentes, permanere, alii verò inferiores ab eis eandem
excommunicationis sententiam animo, quod absit, indu-
rato sustinere non formidaverint, extunc elapsis dictis
octo diebus, Pontificali & etiam Cardinalatus honore
seu dignitate præditi à regimine Ecclesiarum eis com-

missarum, eo ipso suspensi, actam ipsi si illa beneficia
Ecclesiastica obtineant, quàm inferiores ab eis nominibus
& singulis Monasteriis, prioratibus, dignitatibus, ad-
ministracionibus, canonicatibus, & præbendis, quicun-
que beneficiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, lita-
laribus ac ordinum quorumcunque regularium, quàm
titulum vel commendam seu admistracionem aut aliam
quomodolibet etiam ex quibusvis concessionibus seu
suspensionibus Apostolicis obtinent, ac etiam aliam
Romanæ Curie per eos obtentis: Seculares vero
vicariatus, dominiis & aliis iuribus, ac privilegiis, quibus-
cunque, eis per Romanam Ecclesiam aut sedem apo-
statam seu alios quoscunque etiam quocunque, alia iurisdic-
tione, etiam Imperiali vel Regali eis concessis, etiam
ipso privati existant, & ad similia beneficia, feudis, pri-
vilegia, vicariatus, dominiis & jura obtinentis, non
ad quoscunque actus legitimos exercendos inhabiles, ac
etiam intestabiles similiter eo ipso fiant, possintque be-
neficia, officia, ac vicariatus & feuda, aliisque iura ho-
jusmodi tanquam vacantia ab eis, alia declaratione desu-
per faciendâ à nobis & sede præfata, ac aliis ad quos
tinet illa concedere & dare, libere impetrari, si ipsi
si ipsi, aut eorum aliqui suæ salutis immemorati in præ-
missis morosi fuerint, seu præmissa adimplere non vo-
verint, aut contempserint, hoc eis pro gravi criminali
delicto imputabitur, & iustitia mediante contra eos
graviore & tales pœnas absque ullo respectu imposi-
tur, quòd illorum coercio eis perpetuo cedat ad vitam,
& aliis in exemplum, absque spe alicujus veniæ in-
sequendæ: si verò se humiles, & ad satisfactionem
constitendum promptos exhibuerint, cum omni
suetudine & respectu excipientur, & ex eorum
pœna restitutione seu confessione eis salutatis immemoria
& gratia amplexus exuberanti sedis præfate in sin-
gulis pietate provenient. Ac singulas donationes
super factas, prout iustitia suadebit & ordo ad restitu-
tionis, admittemus. Ac ut præferatur sicut præterea
res ultra coeleste premium à nobis condignam merito-
dem & retributionem recipiam, cum eorum constanti
grata satisfactione. Rom. 3. Non. April. 1590.

TITVLVS III
DE ANNATIS

Innocentius VIII.

Excommunicationis & privationis beneficiorum pœna
tur, non solventes debitus temporis annos.

CAP. I.

Apostolica Camera, ex qua non modo S. R. E.
sed etiam magnum totius Christianæ Reip. sub-
sidium provenit, iura illa servare (ut veni-
mur) modis omnibus cupientes, his, qui propterea à
prædecessoribus nostris emanarunt, libenter adimus
muniminis nostri firmitatem, ac aliàs desuper prohibi-
mus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.
Dudum siquidem per fœl. re. Pium Papam II. prædece-
sorem nostrum, accepto quòd numerus debitorum in
dicit Camera nimis auctus erat, & quòd obligati pro
natis beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ auctoritate
Apostolica affecti fuerant, excommunicationis senten-
tiam in eos latam (quam non solvendo in præfatis
termino ipso facto incurrebant) minimè curare videri
bantur, & per hoc animabus sic illaqueatis periculum
imminebat, & continua dicit Camera damnâ sublevari
bantur. Idem prædecessor cupiens tam saluti animarum
quàm ipsius Camere indemnitate salubriter provi-
dere, providè ordinavit, quòd omnes, qui de camera
pro annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera
se obligarent, si infra eis præfixos terminos dictæ Camere

aut collectoribus fructuum & proventuum, eis in partibus existentibus, satisfacere deberent, ipso facto, lapso termino, non solum in sententiam excommunicationis incidere, sed etiam beneficium suum, pro quibus se in dicta Camera obligassent, omnino privati forent; illi vero, qui non pro se, sed pro aliis, ut Principales, se pro annatis hujusmodi obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent ipso facto omnibus benefic. Ecclesiasticis quae obtinerent, privati; possentque talia beneficia per quoscunque liberè impetrari, prout in ejusdem praedecessoris litteris desuper concessis plenius continetur. Cum autem (sicut accepimus) ex ordinatione praedicta, ab aliquibus temporibus citrà, ideò optati fructus non provenerint, qui nonnulli, quia beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem vacantia pro tempore postmodum impetrarunt, super illis agendo atque excipiendo, privationem hujusmodi in iudicium deduxerunt, coram palatii caesarem Apostolici auditoribus, & aliis iudicibus Romanae Curiae, auditi non fuerunt ab eisdem auditoribus & iudicibus, asserentibus ordinationem eandem praedecessoris praefati non fuisse receptam, & moribus utentium comprobata, crevitque & crevit indies numerus debitorum eorumdem, in animarum non solventium quae debent, periculum, & praefata Camerae ac Christianae Reip. praefata non leve praedudicium. Nos igitur volentes super praemissis opportunè providere, ejusdem praedecessoris ordinationem, & litteras praedictas, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica praesentium tenore approbamus, & robur perpetuae firmitatis obtinere debere decernimus, juxta illarum continentiam & tenorem; ac volumus, & eadem auctoritate statuimus, quòd haecenus obligati Camerae eidem ex causis praedictis, qui non solverunt statutis eis terminis, ac propterea excommunicationis sententiam, & juxta ejusdem praedecessoris litterarum continentiam, privationis poenam praedictam incurrerunt (si curiales, infra unum; citramontani infra tres, & ultramontani, infra novem menses, à die publicationis praesentium in Cancellaria Apost. computandos) dictae Camerae de his quae debebant satisfecerint, ex tunc eo ipso ab excommunicationis sententia absoluti, & ad beneficia, quibus propterea juxta ordinationem praedictam privati existunt, plenarie restituti censentur; & si non solverint in terminis praedictis, privationis poenam praedictam de novo incurrant eo ipso: Quodque illi, qui in posterum se obligabunt, excommunicationis & privationis poenas praedictas, juxta ejusdem praedecessoris ordinationem, omnino incurrant; & impetrantes beneficia per hujusmodi privationem vacantia; & similiter contra illos sic privatos, de privatione hujusmodi excipientes, possint & debeant per quoscunque auditores & iudices audiri; nec eo praetextu, quòd constitutio praedicta non fuerit recepta, & moribus utentium comprobata, repelli; teneanturque auditores & iudices quicumque, in causis cognoscendis in Romana curia & extra, secundum eandem ordinationem judicare. Rom. 13. Cal. Mart. 1484.

Clemens VII.

Annata non debentur Camerae Apostolicae, nec exiguntur de beneficiariorum pensionibus, annuum valorem 24 Ducatorum non excedentibus.

CAP. II.

Cum sicut nobis innotuit, licet ratione fructuum, beneficiorum Ecclesiasticorum, valorem annuum viginti quatuor ducatorum auri de auro communia estimatione non excedentium, annata Camerae Apostolicae non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, & minus ratione pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum auri similium non excedentium annata aliquae retroactis temporibus exactae aut solutae fuerint, nihilomi-

nus, à certo tempore citrà, praesidentes dictae Camerae & alii officiales Romanae Curiae, ad quos exactio annatarum pertinet, sub praetextu, quòd in provisionibus & aliis dispositionibus beneficiorum Ecclesiasticorum, super quorum fructibus, &c. valorem viginti quatuor ducatorum excedentibus aliquae pensiones annuae cujuscunque etiam minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum reservatae existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, & viginti quatuor non excedentibus aut attingentibus de facto exegerint & exigunt. Nos qui unicuique in iustitia debitores sumus, super iis congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedit, nullas annatas Camerae aut officialibus praedictis deberi declarantes, ex certa nostra scientia & deliberatione statimus, quòd de cetero ex quibusvis pensionibus quantitatem viginti quatuor ducatorum hujusmodi non excedentibus nullae annatae quovis praetextu exigantur, nec per illos, quibus pensiones ipsae resignatae fuerint, solvantur, neque solvi debeant, sic tamen quòd in pensionibus & aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuae minoris quantitatis viginti quatuor ducatorum, & quantitatem viginti quatuor ducatorum similium non excedentes resignatae fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat. Districtius inhibentes Camerae praesidentibus, ac aliis officialibus praedictis sub excommunicationis, & à perceptione emolumentorum officiorum suorum ad nostrum & Apostolicae sedis beneplacitum suspensionis in eorum singulos latae sententiae poenis, ne de cetero ratione hujusmodi pensionum quantitatem viginti quatuor ducatorum non excedentium aliquas annatas quovis praetextu exigere, seu quomodo minus litterae resignationis illarum expediantur impedire, vel differre quoquo modo praesument, alioquin litterae ipsas tam per Cancellariam, quam Camerae Apostolicam per eos ad quos litterarum expeditio pertinet, absque manu illorum appositione liberè expediti posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Julius Tertius.

Constitutionum editarum in non solventes annatas à variis Pontificibus ampliatio & confirmatio.

CAP. III.

Cupientes Camerae Apostolicae, ex qua non modò S. R. E. verum etiam toti Reipub. Christianae subsidium provenit, & collegii fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium ac officialium sedis Apostolicae indemnitati consulere, & eorum jura, ut tenemur, illata preservare, his quae à praedecessoribus nostris ad hoc providè emanarunt, libenter adjuvamus nostri munimis firmitatem, aliasque desuper disponimus prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Pius Papa II. praedecessor noster, accepto quòd numerus debitorum dictae Camerae plurimum auctus erat, & quòd obligati pro annatis beneficiorum Ecclesiasticorum, quae Apostolica auctoritate assecuti fuerant, excommunicationis sententiam in eos latam, quam non solvendo in termino eis praefixo ipso facto incurrerent, minime curare videbantur, unde animabus sic illaqueatis periculum imminerebat, & continuè eidem Camerae damna subsequerentur: Cupientem saluti animarum, quam indemnitati Camerae hujusmodi salubriter providere, per suas ordinaverat, quòd omnes, qui ex tunc de cetero pro annatis quorumcunque beneficiorum dictae Camerae se obligarent, si infra terminos eis praefixos dictae Camerae, aut collectoribus fructuum & proventuum eidem Camerae debitorum

Idem habetur sup. d. de annatis, ex Innoc. VIII.

in illis partibus existentibus, satisfacere deficerent, ipso facto lapsis terminis predictis non solum sententiam excommunicationis inciderent, sed etiam beneficiis pro quibus se in ipsa Camera obligassent, omnino privati essent: ii vero qui se pro annatis hujusmodi non pro se sed pro aliis ut principales obligarent, si in terminis non satisfacerent, ultra sententiam excommunicationis hujusmodi, essent omnibus beneficiis Ecclesiasticis per eos obtentis, eo ipso privati, possentque talia beneficia per quoscunque liberè impetrari.

CAP. IV.

Annata seu debet singulis quindecim annis Camera Apostolica de beneficiis & Monasteriis unius de cetero non vacantibus.

Et pia memoria Paulus etiam Papa II. predecessor noster, cum tam ipse quam dictus Pius predecessor, ac recolenda memoria Martinus V. Eugenius IV. Nicolaus etiam V. & Calixtus III. Romani Pontifices predecessores nostri, tunc sui, quamplura diversorum ordinum Monasteria, prioratus, praeposituras, & praepositus conventuales, necnon dignitates majores in cathedralibus, etiam metropolitanis & principales in collegiatis Ecclesiis, administrationes quoque, officia, & beneficia Ecclesiastica, etiam dispositioni Apostolicae generaliter reservata invicem, vel aliis cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, ac earum, sive capitularibus mensis, aut Monasteriis, dignitatibus, collegiis, universitatibus, & beneficiis, ac congregacionibus canonicorum regularium S. Augustini Lateranensium, & de Scopeto, seu S. Salvatoris nuncupatorum, Monachorum S. Iustini Paduan. & Montis Oliveti, S. Benedicti Cisterciens. Vallis Umbrosae, & Carthusien. ordinum Presbyterorum quoque S. Gregorii in alga Venetiarum, atque aliis Monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, & piis locis utriusque sexus personarum, sub diversis modis & formis dicta auctoritate univissent, annexissent, incorporassent, & submississent a. Et propterea monasteria, prioratus, praeposituras, dignitates, administrationes, officia, & beneficia unia hujusmodi amplius vacare non speraretur, & exinde Camera, ac Collegium hujusmodi & officiales sedis Apostolicae detrimentum non modicum paterentur: volens, ut par erat, quod uniones, annexiones, incorporaciones, applicaciones, & submissiones praedictae, si aliis rite & rationabiliter praecesserant, ita in sua firmitate permanerent, quod eorum quibus unum cum suis oneribus unia fuerant, commodis deservirent, & aliorum jura propterea non laederentur, per suas statuerat, & ordinaveratque decreverat, quod omnia & singula Monasteria, illa videlicet, quorum fructus, redditus, & proventus ad summam centum florenorum auri de Camera secundum communem estimationem ascendebant annuatim, sive in libris ejusdem Camera taxati reperiebantur, communia & minuta servitia, ac alia jura debita & consueta, tam Camera & collegio, quam officialibus praedictis, reliqua vero Monasteria, prioratus, praeposituras, praepositus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & beneficia, ut praefertur, unia, pro quibus praedicta Camera annata seu alia jura solvi consueverant vel debebant temporibus retroactis, & de solvendo singulis certis futuris temporibus obligatio in eadem Camera per inadvertentiam facta non fuerat, annatam sive medios fructus unius anni in posterum, & singulis quindecim annis perpetuo securis, eidem Camera omnino solvere tenerentur & deberent. Et quod de omnibus monasteriis, prioratibus, praeposituris, praepositibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, & beneficiis supra dictis, ut praefertur, unitis, a quorum unionem temporibus postquam illa fuerant sortite effectum,

a De beneficiis unionibus habet sup. in fine 1. lib.

anni quindecim effluerant, infra annum postea tracturum communia minuta & alia jura, seu annata, & medios fructus hujusmodi solvere astingerentur, etiam singulis 15. annis in futurum, prout multis & similibus uniones & gratias obtinentes faciebant, & factae consueverant, & ad id quorum intererat infra jura unia spatium se in eadem Camera efficaciter obligare deberent cum effectu, alioquin si a solutione aut obsequio praemissis cessare praesumpserint, uniones, annata incorporationes, applicationes, & submissiones non haberentur penitus pro infectis: & sic unia Monasteriorum, prioratus, praeposituras, praepositus, dignitates, personatus, administrationes, officia, & cuiuslibet qualitatis generis beneficia, tanquam vere vacantia, postea libere de liberè impetrari, & canonice obtineri, ac unio- pta, & super eis confectae litterae, ac processus haberi eadem, & quacunque inde secuta nullatenus emanarent.

CAP. V.

Ordinationem Pii Secundi, cuius neglectus summum detrimentum minabatur Camera Apostolica, confirmavit Innocentius III.

Ac similis memoria Innocentius Papa VIII. similiter predecessor noster, accepto, quod ex codicillis Pii predecessoris hujusmodi à tunc certo tempore optatus fructus non proveniret, quia nonnulla beneficia Ecclesiastica per hujusmodi privationem impetraverant super illis agendo, & alia impetrandi privationem hujusmodi in iudicio detestatorum causarum palatii Apostol. auditoribus, & Rom. Curiae iudicibus, assertis hujusmodi ordinationem hujusmodi receptam, & moribus eorum communitatis non fuisse, auditi non fuerant, & quod crevisse videbatur in dies numerus debitorum eorumdem, annu- marum non solventium periculum, & praedicta hujusmodi Christianae praedicationis, ordinationem & hujusmodi predecessoris hujusmodi, ac omnia & singula a quo contenta per suas approbaverat, & per se approbaverat, & similiter contrarios se per nos de probatione hujusmodi expientes, possent & deberent per quoscunque auditores audiri, nec praeter quod ordinatio hujusmodi non fuisset recepta, & multas annotationes comprobata repelli: tenebanturque auditores & iudices quicunque tam in dicta Curia, quam extra eam secundum ordinationem hujusmodi, nec pro- desissent eidem obligationis quoniam, quas à rectoribus vel sub collectoribus habebant, quae publico non probarentur instrumento.

CAP. VI.

Tana & censurae sanctae cum privatione beneficii, non excommunicationis inculcatis legi regni servare solent. Innocentius III. in non solventes annatas, cuius ut prius respiciatur & in stantissimi servandum Iulianus III. confirmat.

Sanctae memoriae Iulianus similiter Papa II. & predecessor noster eorundem predecessorum vestigia inherendo, motu proprio, & ex certa scientia ordinationes, statuta, decretum, & voluntatem praedecessorum hujusmodi per quasdam innovans, per constitutiones, suam perpetuo validam decrevit, declaravit, innovavit, & ordinavit, quod ordinationes, statuta, decretum, & voluntates praedecessorum hujusmodi, & quoad censuras & poenas etiam privationis in eis expressas, quoad statuta in omnibus & per omnia jura illorum tenore servari violabiliter perpetuis futuris temporibus observentur. Et quod illi quos pro annatis hujusmodi dicta Camera tenebat, etiam si illas solvere non possent,

mitterent, seu ad illarum solutionem se specialiter non obligarent, dummodo beneficia ipsa realiter assequerentur, ad solutionem annatæ, & jurium prædictorum efficaciter tenerentur. Et deinde accepto, quòd ex prædictis & quæ postea tam per dictum Innocentium, quam per similes memorie Sixtum I V. & Alexandrum VI. Romanos Pontifices pariter prædecessores nostros, tunc suos, eatenus factæ fuerant, perpetuis unionibus & applicationibus, ac ex negligentia sive malitia multorum, qui dictis literis parere eatenus contempserant, dicta Camera in suis iuribus non mediocriter patiebatur iacturam, tam statutum, ordinationem, decretum & declarationem Pauli prædecessoris huiusmodi, quam omnia & singula alia in illius prædictis literis contenta per alias suas literas approbavit, & innovavit, ac inviolabiliter observari debere, ac omnes & singulos, cuiusvisque conditionis, gradus, & conditionis forent qui postea obligaverant, aut alias ratione Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum sic unitorum ad valorem centum florenorum similium communi estimatione ascendendum, vel quorum fructus, redditus, & proventus, in eisdem libris ad similem summam taxati reperiebantur, eidem Camere solvere tenebantur, ad integram solutionem eidem Camere de præmissis faciendam infra certum tunc expressum tempus juxta tenorem litterarum Pauli prædecessoris huiusmodi, & sub penis in illis contentis, ut patet, omnino teneri, obligarique decrevit, prout in singulis literis prædecessorum huiusmodi plenus continetur. Cum autem, sicut accepimus, malitia & avaritia hominum in dies crescente, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declaratio Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii prædecessorum huiusmodi ad præsens plene non observentur, & à tempore ipsius Alexandri prædecessoris citra, tam per ipsum Iulium, quam etiam Joëlic recor. Leonem X. Adrianum VI. & Clementem VI. ac Paulum III. Romanos Pontifices prædecessores nostros ac nos, diversæ alia uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes perpetuæ factæ & concessæ fuerint, ac ex incuria agentium pro Camera prædicta, seu alias obligationes de solvendis communibus, & minutis servitiis, ac annatis, seu mediis fructibus, aut aliis iuribus solvi debitis & conluetis, factæ non fuerint, & quæ factæ sunt, executioni non demandentur, in eorum ad quorum commodum uniones, annexiones, incorporaciones, & applicationes prædictæ fuerunt in animarum periculum, & Camere, ac collegii Cardinalium, & officialium detrimentum, necnon Reipublicæ huiusmodi non leve præjudicium.

Nos volentes in præmissis opportunè providere, prædecessorum huiusmodi vestigiis inherendo, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed de mera deliberatione, & certa scientia nostris, ordinationes, statuta, voluntates, decreta, & declarationem Pii, & Pauli, ac Innocentii, & Iulii prædecessorum huiusmodi, necnon deluper confectas literas, ac omnia & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, & innovamus, ac robur perpetuæ firmitatis obtinerè, & à quibuscunque tam in eisdem literis nominatis, quam non nominatis, virorum & mulierum, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, congregacionibus, ac omnibus aliis & singulis prædictis & præsentibus nostris literis comprehensis personis, tam pro præterito, quam futuro tempore inviolabiliter observari, eaque omnia, ac censuras & penas in singulis literis huiusmodi contentas contra omnes congregaciones & personas prædictas, quoad omnia & singula Monasteria & beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis ordinum regularia quomodolibet qualificata, quæ congregaciones prædictæ quomodolibet communiter possident, etiam si de iure patronatus laicorum, etiam Imperatoris, Regum, Du-

cum, Marchionum, Baronum, Comitum, & aliorum Nobilium, etiam illustrium, aut dummodo per ipsas congregaciones possideantur, tam in Romana Curia, quam extra eam, inter quoscunque litigiosa existant vigere, & locum habere, totalique & plenarie executioni demandari debere, decernimus. Necnon ea omnia quæ singuli prædecessores prædicti voluerunt, eisdem auctoritate & tenore volumus, ac præmissa omnia prout per ipsos prædecessores ordinata, statuta, decreta, & declarata fuerunt, de novo ordinamus, statuimus, decernimus, & declaramus, eaque omnia ad quoscunque, tam seculares, quam regulares virorum & mulierum congregaciones, quantumvis privilegiatas & exemptas, auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus. Ro. 15. Calend. Januar. 1553.

Pius V.

Annatarum, quindenniorum & reliquorum iurium solutioni obligantur Monasteria, quorum fructuum taxam Camera Apostolica non latet auctoritas. Beneficiorum quoque annuum valorem proderi & fateri debent Ecclesia cathedrali, ne annatarum jus detrahatur.

CAP. VIII.

Apostolica sedis poscit auctoritas, ut quæ providè per Rom. Pont. statuta fuerunt, debite executioni demandentur. Cum autem, sicut accepimus, ut annatarum communium, & aliorum iurium semel tantum, vel de 15. in 15. annos ob perpetuas beneficiorum Ecclesiasticorum uniones per solvendum, quæ aliis scilicet recor. Iulius III. & Paulus IV. Rom. Pontif. prædecessores nostri per eorum literas in forma motus proprii desuper editas ex præterito duntaxat Camere Apostolicæ applicaverunt, eo celerius quò poterit exactio & executio fiat, plurimum interit: & necessarium existat ut tam Iulii III. & Pauli IV. prædecessorum literas prædictas, quam alias quascunque constitutiones, statuta, decreta, & declarationes per scilicet mem. Pium II. Paulum etiam II. Innocentium VIII. Iulium similiter II. ac Iulium & Paulum præfatos, aliosque diversos Roman. Pontif. prædecessores nostros, contra pro tempore in Camera Apostolica aut alias ratione annatarum communium, & aliorum iurium prædictorum semel tantum aut de 15. in 15. annos solven obligatos, aut alios quoscunque, beneficia Ecclesiastica, absque eo quod annatas, communia, & quindennia prædicta solvissent pro tempore possidentes, editas & factas, per nos innoventur, approbentur, & confirmentur.

Nos igitur singularium literarum, & cuiuslibet motus proprii à prædictis Rom. Pont. prædecessoribus nostris, ut præfertur, quam etiam forsitan à nobis hætenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plene & sufficienter expressis & insertis haberi volentes; illas & illos, necnon omnia & quæcunque per quoscunque iudices, executores & commissarios in illis deputatos, & ab eis subdelegatos, ac alios ministros in præmissis & circa ea quomodolibet gesta & exacta reperiantur, ac inde sequuta quæcunque ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine approbamus & confirmamus, ac rata & grata habemus, nec non illis perpetuæ & irrefragabilis firmitatis robur adjicimus, illaque inconcusse observari debere decernimus & declaramus, omnesque & singulos tam juris quam facti, & solemnitatum forsitan omisarum, & alios quoscunque defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, & qui necessario exprimi deberent, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque & illa, quatenus opus sit, innovamus. Et in super quoniam sicut etiam nobis innotuit, à nonnullis nuntiarum scrupulosis & plusquam oporteat sapere contententibus hæsitatur, an monasteria quorum fructus, &c. in libris Camere Apostolicæ taxati reperiantur, necnon prioratus quorumvis or-

dinum regularia & regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica quocunque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus, & proventus in distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendatur.

Nos considerantes quod annatarum communium & aliorum jurium prædictorum exactio in recognitionem universalis dominii introducta est antiquissima. Quindecim annorumque usus & solutio ideo adinventi sunt, ne Camera prædicta ex monasteriorum, prioratum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, que amplius vacare non sperabatur, detrimentum aliquod pateretur. Volentes Camera nostræ Apostolica, ac venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non dilectorum filiorum Rom. Curie officialium participantium jura præservare, illorumque indemnitati consulere, ad omne dubium omnemque disputandi & excipiendi occasionem tollendum motu simili, &c. omnia & singula monasteria tam secularia quam quorumvis ordinum regularia, dummodo in libris ejusdem Camera taxata reperiantur, reliqua verò monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, tam seculares quam quorumvis ordinum regulares, nec non dignitates, personatus, administrationes, officia, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, etiam si manualia, & de jure patronatum existant, quorum fructus, &c. summam 24. ducatorum auri de Cam. se. co. ast. val. annum excedunt, à quocunque tempore citra, etiam antefec. re. Martinum Papam VII. similiter prædecessorem nostrum, & per nos & successores nostros quibuscunque cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, nec non collegiis, universitatibus, congregationibus quorumvis ordinum, monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, ac utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis & exemptis, sub quibuscunque tenoribus & formis Apostolice auctoritate unita, seu alias quomodolibet & quovis titulo obtenta & possessa, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendere & includi. Et propterea omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum, Ecclesiarumque collegiatarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia, & pia loca, & quivis alii in quorum favore uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ & privilegiate existant, etiam si se superinde in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo monasteria & beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium annatarum & aliorum jurium prædictorum eidem Camera pro tempore præterito (salvis collegiis & officialium juribus quoad futura remanentibus) ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & submissionum prædictorum singulis 25. annis à die qua illæ suum sortitæ fuerunt effectum, & alias juxta tenorem literarum in forma motus proprii à Julio III. prædecessore prædicto super applicatione quindecim annorum prædictorum eidem Camera facta, de super emanatarum faciendam teneri & obligatos esse, & ad id per sententias, censuras, & poenas in singulis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi literis contentas, cogi & compelli posse, sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscunque, iudices & commissarios quavis Apostolice auctoritate fungent. etiam palatii nostri Apostolice causarum auditores, necnon S. R. E. Cardinales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum

Episcopum Maceraten. præfatæ Camere clericum, cum omnes & singulas causas occasione præmissarum pendentes committimus in quavis instantia, sub literis ejusdem cuilibet aliter iudicandi facultate, iudicandi diffiniti debere irritumque, &c. decernimus & decernimus. Mandantes eidem Hieronymo Episcopo, ut omnes singulas causas coram eo inter dilectum filium ejusdem Camere collectorem ex una, & quocunque congregacione capitula, collegia, & qualvis alias personas ex altero partibus, super solutione annatarum communium & aliorum jurium, quindenniorum eorumdem, vel occasione nunc & pro tempore pendentes juxta precoriam tenorem terminet & deciderit. Et pro facultate indagacione unionum prædictarum omnia & singula thedralium etiam metropolitanarum & collegiarum Ecclesiarum capitula, collegia, necnon tam rursusquam mulierum seculares, & quorumvis ordinum regulares congregationes seu collegia, & pia loca eorumdemque prelatos & procuratores ad iudicandum & proficendum in medio juramento omnia & singula monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, parochias Ecclesiis, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, quæ ipsa capitula, congregationes, & alia pia loca prædicta possideant, & quo titulo illa possideant, illorumque omnes valores sub privationis, & aliis in literis in formis motus proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi contentis sententias, censuris, & poenis in Romana Curia & Camera moneat & requirat.

TITVLVS IV.

DE IVRE PATRONATVS

Adrianus VI.

Beneficiorum electivorum concessiones per personam ipsorum factæ à primo anno Pontificatus Innocentii octavi, quibus concessæ sunt prædite Idus Septemb. 1494. revocantur.

CAP. I.

Sanctissimus D. N. Adrianus VI. accepit per facultatem suam, quod nonnulli Romani ecclesiarum prædecessores diversis personis & collegiis in personarum a jus patronatus, & facultates & indulgentias prædictas seu nominandi personas idoneas ad Ecclesias, etiam metropolitanas, Monasteria, & beneficia Ecclesiastica, secularia ac regularia, ac hospitalia, & alia pia loca, tunc deinceps vacatura, etiam in personarum vel successores & successoribus aliis sub eorum modis & formis per diversas eorum literas in personarum vel successores tempore recesserunt & concesserunt, considerans quod per hujusmodi facultates & indulgentias Romanis Pontificibus per hujusmodi facultates & indulgentias concessas, etiam saepius impeditur, quò minus personarum qualitates, etiam & necessarias ad Ecclesias & Monasteria promoveri, et de beneficiis Ecclesiasticis similibus personis providendi, de hospitalibus quoque & pia loca hujusmodi personarum hospitalia quoque & pia loca hujusmodi personarum utilibus, & Monasteriis committere, & aliis de illis disponere liberè possit. Ideo ut per sanctitatem suam & sedem Apostolicam liberius de personis bene meritis & ceteris cathedralibus Ecclesiis & Monasteriis provideretur, & de illis ac aliis dignitatibus, beneficiis, hospitalibus, & piis locis hujusmodi disponatur, oportune personarum & piis locis Innocentii VIII. Papæ VIII. in volens, scilicet recordationis Innocentii VIII. in sanctitatis prædecessoris in barbedo velligis, etiam de singulis reservationes & concessiones juxta personarum ac facultates & indulgentias prædictas seu nominandi personarum hujusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, prioratus, &

^a Introducta sunt annata ad subventionem Papæ & Cardinalium indigentium, sicut & charitativum subsidium, ut tradit Bernardus Cordub. in tractatu suo de annat. quem refert Gomez in præfatione. reg. canonic. de valore exprimentis, n. 8.

^a Vid. Mar. Socin. de præb. tit. col. Felin. in tract. quæstio. 1. quæstio. 1. art. 2. Rebuff. in tract. de nominib. Roderic. in tract. de patronat. verb. beneficiorum q. 3.

posituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & prebendas, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & ordinum, quoruncunque regularia, qualitercunque qualificata, ac hospitalia & alia pia loca per nostros predecessores & sedem Apostolicam, aut ejus legatos, nuncios, executores, & subexecutores ab anno primo Pontificatus ejusdem Innocentii predecessoris citra, quibusvis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, ac aliis Principibus & personis, necnon communitatibus, universitatibus, confraternitatibus, & collegiis secularium personarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam ex motu proprio & ex certa scientia, ac de potestate Apostolica plenitudine, aut etiam consistorialiter, & alias tam simpliciter, quam sub quibusvis conditionibus & promissionibus, & alias quomodocunque & qualitercunque & ex quibusvis causis, praterquam ratione ereptionis locorum, in quibus Ecclesie, monasteria, & beneficia predicta consistunt, ex infidelium manibus & potestate factas, concessa, quorum omnium formas & tenores eadem sua sanctitas haberi voluit pro expressis, quoad metropolitan. ac alias cathedrales Ecclesias & monasteria, necnon prioratus, & praeposituras, ac alias dignitates conventuales, & alia electiva etiam si in quibus reservationes & concessiones, facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, quascunque conditiones eis propterea quomodolibet impositas, & promissiones per eos propterea factas adimpleverint.

Quo vero ad alia beneficia ac hospitalia & pia loca hujusmodi si illi quibus reformationes & concessiones ac facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, ut praefertur, illorum occasione fructus proximè dictorum beneficiorum, hospitalium, & piorum locorum ad medietatem unius anni valoris fructuum eorundem, secundum communem estimationem de propriis eorum bonis non auferantur, vel eorum Ecclesias aut hospitalia & pia loca hujusmodi de novo fundamentaliter non adificiantur, seu funditus diruantur non reedificentur, seu fundos in quibus adificiantur adificia in praesentiarum subspecto non concesserint, ad quorum augmentum, adificationem, reedificationem & concessionem respective probationem eos, qui tali jure patronatus, seu praesentandi & nominandi directè vel indirectè uti voluerint, eadem sua sanclitas teneri decrevit, etiam si conditionem ad quas alias quam modis praemissas tenebantur, executioni demandatae fuissent, & in literis reformationum & primo dictarum concessionum seu facultatum & indultorum hujusmodi cautum sit, quod dictum jus simpliciter vel sub certis conditionibus, modis & formis ex fundatione vel dotatione pertineat aut pertinere censeatur, vel perinde habeatur, ac si ex fundatione vel dotatione predicta pertineret, & quod reservationes, & primo dictae concessiones, facultates, & indulta hujusmodi revocari non possint, & clausula etiam derogatoriarum & derogatoria, fortiores, efficaciores, & insolite in dictis literis pro illarum perseveratione desuper adjecta sint, illarum formas & tenores pro expressis habendo revocavit, cassavit, annullavit, ad Ecclesias, monasteria, prioratus, praeposituras, dignitates, & beneficia hujusmodi ad eorum primariam naturam praemissis non obstantibus, redixit.

Paulus IV.

Jure praesentandi privatur qui apostatam praesentat ad beneficium jure patronatus.

a Confratratione, dotatione, vel fundatione, ut jure acquiratur, sic & istem tribus modis conservatur, cap. 3. de jure patronatus, cap. pra. mensu. & ibi gloss. 16. quasto. 7. cap. Abbatem, in 2. r. quasto. 2.

CAP. II.

Si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium de eorum jure patronatus existentem vacans praesentaverit, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vicetantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis poenitentiarum Apostolicæ decretis.

Jus patronatus concedendi legitima causa qua sit.

CAP. III.

Poenitentiarum ac poenitentiarum Apostolicæ regens abstineat à concessione juris patronatus, seu praesentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITVLVS V. DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

Confessi crimines aut probatissimi iudicis quaestione torquendi carcerati non relaxentur nisi in scio, nisi praesentia fuerit cautio.

CAP. I.

Licet ex juris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudicis contra eum existentibus discutitur, aut tortura in ejus persona jure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus in quem nihil, nisi ut poenam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum tortura supponendi, sub cautione de se repraesentando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando juri, & judicatum solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut illis extra carcerem positus expeditionem non procurantibus, causa hujusmodi differatur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestatas liberari procurent, sicque ipsi poenas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pessimum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, tenore praesentium decernimus, statimus & ordinamus, ut nullus, qui ex iudicis contra eum laborantibus jure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudicis hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque aut per torturam indicia ipsa purgaverit, aut cum tortura subjiciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore filici nostri ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione à carcere relaxetur, neque super iis extra carceres audiat. Nullus etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nulla sunt partes iudicis, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena plestendus veniat, & quaecunque cautionem de illa solvenda praestare offerat, à carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praestata filici procuratore de super audito, debite per soluta, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicari, diffiniri, & observari debere, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & diffinendi facultate, irritumque & inane quicquid contra praesentium tenorem à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, decernimus.

a Tam. in cons. 76. & 106. lib. 2. Cass. ad decis. 7. de jure patron. ruzet. 6.

essent conditionis, necnon calumnias & alii inconuenientibus huiusmodi, quantum cum Deo possumus, obuiare, omnemque disputandi materiam tollere, & in his opportune providere volentes, necnon singularum literarum praedictarum, ac indiciorum, inquisitionum, processuum, condemnationum, & sententiarum desuper formatarum, & latorum, ac formatarum & promulgandarum huiusmodi, aliorumque forsitan latius expressimur. tenores, continentias, formas, & compendia, ac reorum delictorum, criminum, & excessuum, ac poenarum huiusmodi, & iudicum nomina, cognomina, gradus, & qualitates, ac quantitates, & loca, pro plenè & sufficienter expressis habentes, & decernentes, necnon singulas praenarratas literas confirmantes & innovantes, motu simili, &c. quod banniti & in contumaciam condemnati in poenam capitis & ultimi supplicii, si capti ad manus Curiae venerint, per iudices ad novas sive alias defensiones faciendas, etiam intra dictum tempus non admittantur, nisi habita à nobis vel signatura nostra desuper gratia speciali, nec litera ipsa quae in eorum odium edita sunt, eis in aliquo suffragentur, aut illis se iuvare live defendere possint. Quinimo, quod iudices praefati sententias ipsas condemnatorias, tam in urbe, quam extra eam latis & ferendas, si tamen legitimis praecedentibus iudiciis ad inquirendum promulgata fuerint, executioni realiter & corporaliter suis loco & tempore congruis respectuè totaliter & integrè contra sic captos demandent, & demandari faciant, hac nostra perpetuo valitura declaratione declaramus & decernimus, & quatenus opus sit, de novo statuimus & ordinamus, & ita mentis & intentionis nostrae fuisse & esse attestamur. Rom. Id. Septemb. 1571.

TITVLVS VII.
DE SEQUESTRIIS.

Pius Quartus.

Indicibus decernendis sequestra fructuum beneficiorum lite pendente conceditur facultas.

CAP. I.

Antiquissimus in Christo Pater & Dominus noster Dominus Pius divina providentia Papa IV. cupiens, prout suo pastoralis incumbit officio, unicuique quod suum est tribui, iustitiamque inter omnes a qua lance ministrari, ac animarum periculis, & fraudibus eorum qui passim beneficia Ecclesiastica in mensibus, in quibus illorum collatio & provisorio per constitutiones suas, seu Cancellariae Apostolicae regulas desuper editas, dispositioni suae pro tempore reservatae existunt, vacantia, seu alias eidem & sedis Apostolicae dispositioni generaliter reservata, aut ex generali reservatione Apostolica vel alias affecta, ordinata, seu alia auctoritate, contra dictarum constitutionum tenorem aut alias indebitè sibi conferri, & de illis etiam provideri procurant, & in eis praetextu collationum & provisionum huiusmodi se intrudunt, ad hoc ut illorum fructus suos faciant, & ex eis impetrantes Apostolicos seu alias iusto titulo provisos molestant, & interim lites adeo in longam protrahant, ut impetrantes & iustum titulum habentes, aut cum eis concordare, aut eorum juri cedere & renunciare, aut in prosecutione litarum huiusmodi omnes ferè eorum facultates dissipare, & tandem in illarum prosecutione mori cogantur. Quique beneficia in Romana Curia vel extra eam litigiosa resignant, aut eorum juri cedunt simpliciter vel in favorem tertii, in memorialibus cum parvis datis & consensibus desuper praestitis, quae penes se retinent, & nihilominus lites huiusmodi prosequuntur, & dum cognoscunt nullum jus sibi in huiusmodi beneficiis litigiosis competere, ad effugiendum sententiam, & expensas,

vel fructuum restitutionem, in quibus condemnandi veniunt. Supplicationes desuper signari, ac datas, & consensus parvos huiusmodi extendi faciunt, asserentes se jam diu illa dimisisse, partes foventes bonum jus, & iudices iustitiam ministrantes deludendo, quantum in eo est obviare, ac omnem penitus talia praesumendi occasionem tollere, hac sua perpetuo valitura sanctione statuit & ordinavit, quod quoties in antes aliquem super quovis beneficio Ecclesiastico, ut praefertur, reservato seu affecto, & dicta auctoritate vel alias nulliter collato tam in dicta Curia quam extra eam litigare contigerit, & iudici ordinario, seu cui causa desuper commissa fuerit, etiam summarie & extrajudicialiter, quantum sibi pro rei qualitate sufficere parte legitime citata videbitur, confiterit beneficium ipsum in dictis mensibus vacavisse, aut alias, ut praefertur, reservatum seu affectum, & nihilominus ordinaria, seu alia auctoritate nulliter collatum, & indebitè detentum existere, idem iudex reproducta citatione fructus, redditus, & proventus beneficiorum sic nulliter collatorum, & indebitè detentorum sequestrari a mandet & faciat, ac alia exequatur in praemissis necessaria & opportuna. Super quo eidem iudici omnia potestatem & auctoritatem impertitus est. Idemque sancti sui in causis nunc in quavis instantia coram eisdem iudicibus pendentibus similiter observari mandavit. Praeterea decrevit & declaravit sic resignantes seu cedentes, & nihilominus lites huiusmodi prosequentes, ne eorum malitia illis prodesse, & foventibus bonum jus nocere valeat, ad fructuum, reddituum, & proventuum dictorum beneficiorum per eos perceptorum restitutionem, ac expensarum in liris huiusmodi factarum refectionem, omniaque & singula damna & interesse in quibus condemnati fuerint, si non cessissent vel resignassent, per iudices tam ordinaria quam delegata, vel alia auctoritate fungentes, coram quibus lites ipsas pro tempore pendere seu moveri contigerit, condemnandos fore, & condemnari debere, ac ad id teneri & obligatos esse, ipsosque, ac etiam in dictis beneficiis successores quoscumque ad partitionem sententiae, seu sententiarum, ac literarum executoriarum pro tempore latis, seu latorum, & decretarum, à quibus appellare non liceat, ad restitutionem, seu relaxationem possessionis, ac fructuum, reddituum, & proventuum, necnon refectionem expensarum, ac damnorum, & interesse huiusmodi, perinde ac si contra eosdem successores sententia seu sententia lata, & literae executoriales huiusmodi decreta fuissent, cogi & compelli. Sic tamen, quod postquam alter ipsorum sententiae, seu sententiae, ac restitutioni, vel relaxationi possessionis, & fructuum, reddituum, & proventuum, necnon damnorum & interesse huiusmodi refectioni, aliisque praemissis realiter & cum effectu paruerit, alter desuper molestari non possit.

Pius Quintus.

Lite pendente fructus & distributiones beneficiorum Ecclesiasticorum fidei sequestro debent deponi.

CAP. II.

Ordi nobis est lites minuire, & à laboribus subditos, maxime personas Ecclesiasticas divino cultui deditas, relevare. Sanè cum (sicut accepimus) in plebisque cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, earum constitutionibus & statutis etiam à sede Apostolica approbatis & confirmatis cautum sit, quod occurrentibus liris & controversiis inter provisos de dignitatibus, officiis, canonicatibus, & praebendis, portionibus, & praestimonis, ceterisque beneficiis Ecclesiasticis qualitercunq;

a Sequestrum non debet concedi, nisi jus illud petentis appareat. l. cum proponas. C. de bon. auth. iud. postd. l. si in quo. ff. ut in poss. lega. Nam si in qui peti sequestrum nil iuris habeat, sequestrum non fiet.

in eis contenta de novo facimus & ordinamus. Romae Cal. Junii 1559.

TITVLVS IX. DE APPELLATIONIBVS.

Pius II. in Mantuana Synodo.

Appellationes & preuocaciones à summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismaticæ & erroneæ sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & p̄st̄it̄is temporibus inauditus, tempestate nostra inoleuit a bulus, ut à Romano Pontifice Iesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Paſce oves meas, & Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis nonnulli spiritus rebellionis imbuti, non sanioris cupiditate iudicij, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare præsumant: quod quantum sacris canonibus adverteſtur, quantumque Reipubl. Christianæ noxium sit, quifquis non ignarus iurium intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissimi- quæ refraſtantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quod ad id appellatur, quod nulquam est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimantur, remanent impunita scelera, nutritur aduersus primam sedem rebellio, libertas delinq̄uendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus à Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nobis commissarum saluti conſulere, omnemq; materiam scandali ab ovili nostri Salvatoris arce, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque Prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certa nostra scientia, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si quæ hæcenus taliter interpositæ reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus: præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæstro colore, ab ordinationibus, sententiis, sive mandatis quibuscunque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellacionem interponere, aut interpositæ per alium, ad hæzere, seu eis quomodolibet uti.

Iulius Secundus.

Pii secundi in appellante à sedis Apostolica sententiis ad futurum Concilium constituto confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

lect olim scel. record. Pius Papa II. prædecessor noster, de fratrum suorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dieta seu congregatione Mantuana existentium, approbatione, maturæ prius & gravi præmissa discussione, & de eorundem, congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocaciones ad futurum Concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles à damnaverit, ac sub excommunicationis lata sententiæ & interdicti poenis præcepit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, sive etiam universitatis, aut collegij, quovis quæstro colore ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscunque, suis ac successorum suorum, appellacionem huiusmodi interponere audeat, & contrafacientes unâ cum fautoribus suis, & consiliis, auxiliisve præstantibus (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati,

a Proximo c. sup. execrabilis, de appellacionibus.

sive alij quicunque) non solum poenis & censuris prædictis, sed etiam iis quæ læsæ majestatis & hæreticæ prævitatatis reis imponuntur, obnoxius esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogati, ac generale Concilium, & commune Venetiarum, omnesque & singuli patritij, & cives communis ejusdem, unâ cum provisoribus, potestatibus, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, opera, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupata fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, à nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub poenis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenè & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscere & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Cesenaten, Forliviens. ac Immolens. territorijs, castris, oppidis, terris, & locis quæ occupabant, integre & expedite, nobis & dictæ Romanæ Ecclesiæ, cujus juris esse noscebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent quo minus illorum cives & habitatores ad pax matris suæ Romanæ Ecclesiæ obedientiam reverterentur: omnes eorum fautores ab auxiliis in talibus præstatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, à qua, præterquam in mortis articulo constituti, per alium quàm per Romanum Pontificem, etiam prætextu cujuscunque facultatis, cuiusque pro tempore concessæ, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non partitionis eventum iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & salutaribus iussis obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissidunt, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quæ minus justè usurpant, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibitum atque damnatum remedium confugientes, à requisitione, monitione & mandato, ac sententiis censuris, & poenis prædictis, nulla constitutionis Pii prædecessoris, hoc expressè verantis, habita ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocarunt: prout etiam perditionis filij, quondam Ioannes Bentivolus, & ejusnati, cum eos à tyrannica oppressione dilectæ civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. prædictum appellasse & provocasse. Nos igitur quàm detestanda sit eorum perversitas attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum iussa spernentes, inconsultem Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam præbere contendunt, & Ecclesiæ unitatem dividere, prædictæ S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta temerè & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur: asserentes inter cætera, consules, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi interessentes, sola consilij præstatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quod aliquibus casibus à Rom. Pont. seu ejus sententia vel decreto ad futurum Concil. generale appellari possit, dicta Pii prædecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellacione, & illius interpositione, vel scripturæ compositione, se immiscuerint: ne de catero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impune valeant, opportunam tam immani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hæc generalis & in perpetuum valitura constitutio, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.

0000

fratrum nostrorum sancte Roman. Eccles. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii predecessoris præfatam, tam citra quam ultra montes, & in ultramontanis partibus, quoad omnes, tam Ecclesiasticas quam seculares personas, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valitura declaramus, cum suppletionem solennitatis cuiuslibet, etiam publicationis omittat, (cujus in illa edenda vel publicanda defectus præteriri posset, quæ juxta illam fieri requirebatur) eamque ex præterito nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cuiuscunque dignitatis existant, pœnis & censuris in eadem expressis, quocunque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine seu potius corruptela non obstante: Decernentes & declarantes ultra pœnas impositas (quas ipso facto dictos violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & in cõstitutis tunicæ Domini nostri Iesu Christi violatoribus & dissipatoribus, ac de catholica fide male sentientibus, habendos & reputandos, pœnisque canonicis & legalibus contra tales impositis subjacere, & cum Dathan & Abiron partem & damnationem habere, ipsasque etiam pœnas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cuiuscunque conditionis existant, & gradus prærogativa fulgeant, qui in senatu, consiliis, parlamentis, congregationibus etiam Synodalibus & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto, perse vel alium (cuiuscunque timoris vel reverentiæ velamine, vel præsentia executione, & superioris mandato non obstantibus) decreverint, seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, ut ad futurum universale Concil. à nobis vel successoribus nostris Rom. Pontificibus contra prædictam constitutionem appellare liceat, possit vel debeat: dictas pœnas ad ipsos eorum quemlibet contravenientem in præmissis, tenore præsentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante. Et nihilominus provocaciones & appellaciones, tam per Leonard. Ducem, rogatos, consilium & commune Venetiarum, factas hujusmodi, quam per quoscunque alios prædictos pro tempore faciendas, & inde secuta quæcunque (utpote contra Pii prædictam ac præsentem constitutionem attentas) nullas, prout sunt, & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, autoritate, scientia & potestate similibus, statuimus, decernimus, & declaramus: ac pro posteriori cautela, cassamus & annullamus. Et ultra supradictas pœnas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quæcunque ad quæ violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, Ecclesiastico supponimus interdicto: decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut præfertur, & per triiduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Romæ 9. Calend. Julii. 1509.

Pius Quintus.

Appellaciones in causis criminalibus infra sex menses expediri debent, ne hinc diuturna pœna mora, delictorum impunitas exoriantur.

CAP. III.

Cum remedium appellacionis contra iudicium injuriam à legibus introductum minime tollere intendamus, saltem cum eo homines abuti, & illud in calumniam versus prospiciamus, illius tempus limitandum & restringendum duximus, ut eo magis hominum malitiis occurratur, & bene vivere volentium quieti & securitati consulatur. Hac igitur perpetuo valitura con-

stitutione decernimus, ut lata in causis criminalibus sententia, continente pœnam pecuniariam fisco nostro applicandam, appellantes ab ea (in casibus tamen quibus aliàs de jure communi permittitur appellari, & servatis iis, quæ ex forma constitutionum Apostolicarum circa depositum faciendum, seu cautionem præfatarum sunt servanda) teneantur infra sex menses, à diebus interpositæ appellacionis computandos, ita cõmuni ce appellacionis causam suam prosequi, ut eadem constitutionem reportent, quibus elapsis, & expeditione iudicis à quo non reproducta, teneantur præfatum in quo, ad quamcunque fieri instantiam, etiam si abierint transportata, sententiam præfatum debita cautioni, omni mora postposita, demandare, ita ut effectus incarcerationis subsequatur. Verum ne malitia iudicis litigatorum efficiatur deterius, in virtute sanctæ obedientiæ, ac indignationis nostræ, ac privationis officiorum, etiam si illa ex causa onerosa obtineant, ac refectionis omnium damnorum & interesse, quibuslibet quocunque totius status nostri Ecclesiastici, quocunque dignitate & præminencia fulgentibus, etiam legatis, in celegati, ac provincialium gubernatores existant, committimus & mandamus, ut appellantes sine mora, & processus quoscunque effectualiter tradere debeant, & ipsi iudices ad quos respectivè, bona fide homini veritas semota, ad causarum legitimam expeditionem procedant: scituri nos acriter vindicturum, eorum quempiam in præmissis fuerit appellacionem præjudicium generatur. Dat. Romæ. Octobris.

Pius Quartus, ex decretis reformationis iuguræ iustitiz.

Ab excessu taxa semel appellandum.

CAP. IV.

Sancimus quod ab excessiva taxatione experientibus semel tantum appellatio committatur, & duas tantum habeant vim trium. Dat. Rom. Cal. Ian. 1560.

Idem, ex reformat. Rotæ Apostolicæ iudiciis.

A fructuum liquidatione unica conceditur appellatio.

CAP. V.

A liquidatione fructuum & expensarum taxationis semel tantum appellare licet, ita quod duas rationes rem iudicatam faciant.

Idem.

A decretis ordinariorum ante sententiam diffinitivam, et illi agitur de morum & disciplina Ecclesiastica operibus, appellatio prohibetur.

CAP. VI.

Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Roma. Pontifices decessores nostros, ac sedem Apostolicam & generalia Concilia, & cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam à dicta sede delegati in quibuscunque civilibus, criminalibus vel mixtis causis contra quoscunque clericos, seculares, particulares, ac etiam contra eorum monasteria seu regularia loca degentes regulariter quomodolibet exemptos auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, & quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes iuxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis, & circa quomodolibet necessariis & opportunitatibus nosmet facere, exercere, & exequi libere & omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi libere & licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem auctoritate & tenore prædictis concedimus & indul-

genua, decernentes ab eorum ordinationibus, inter locutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivam habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quasunque contra presentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis huiusmodi ligari aut irritari censere. Romæ prid. Non. Septembr. 1506.

Iulius Secundus, Thesaurario Marchiæ Anconitanæ.

Appellationum suffragia propensiores reddunt ad lites faciendas animi & sagitta audenda, cum sententia prorogantur, & indecisa remanent, p̄cō non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Acepiamus fisco Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex praxtru appellationum, quæ in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio causæ ipsa transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensa remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treugæ (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti sinas per aliquem iudicem vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pœna in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam presentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscunque officialibus ipsius provincie, quocunque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel præsumant, nisi per te eis prius confiterit de effectuali deposito ut præmittitur factō. Rom. 16. Jun. 1506.

TITVLVS X.

**DE DILATIONIBVS, ET CESSIO-
NIBVS BONORVM.**

Clemens VII.

Cessio sine discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinquennalem, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Cum ex multorum relatione non sine animi nostri displicentia accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnam æs alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

a C. irrefragabili, de offic. ord. c. ad nostram, & c. reprehensibili, in fin. eod. Specul. eod. tit. §. in quibus. vers. si. a correctione.
b Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, item, eorum, qui manifestam violentiam commiserunt, argumentis convictus, testibus superatus, etiam xca. propria scelus, vitiumq. confessus, audiatur appellari. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. fin. §. nullus. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinquennalis, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostolice impetrant, quibus impetratis ad expeditionem earundem minime incumbunt, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut sæpius venire solet moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore presentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hætenus impetraverint, à die publicationis presentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usque ad sententiam inclusivè causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso iure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, sive ordinarii, sive delegati, etiam si sint causarum palatii Apostolice auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cujuslibet creditoris procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis iustitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensum & non amplius, prorogandi licentiâ per presentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio precedentis decreti ad discutendas cavillationes suffragiorum beneficiorum, Odoardus, & c. pervenit.

CAP. II.

Cum nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum à sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut si qui talia impetraverant, extunc, qui vero talia in futurum impetrarent, à die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videretur ad unum mensum prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extunc iudex coram quo causa penderet, ad executionem contra debitores, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quod una via prohibuimus, alia cavilloso debitorum præfari consequuntur; alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli, Pervenit, à prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad prædicta beneficia applicantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica hætenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die impetrationis respectivè, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensum, juxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

O O O O 2

nicipali statuto plecti solent, puniri debeat. Mandantes
 tam urbis prefatae Gubernatori, & Curiae causarum Cam-
 erae Apostolicae generali auditori, quam omnibus &
 singulis nostris & sedis Apostolicae in quibuscunque pro-
 vinciiis legatis & vicelegatis, necnon quorumcunque ci-
 vitarum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
 dem sedi tam mediate quam immediate subsectorum,
 Gubernatoribus, Pratoribus, Capitaneis, Commissariis,
 & aliis quibuscunque iudicibus, quavis etiam subdele-
 gata potestate fungentibus, ut praesentes nostras invio-
 labilitate in eorum iudiciis observent, nec contra tales, nisi
 illarum forma servata, procedere audeant vel praesumant.
 Distinctius quoque inhibentes quibuscunque terrarum,
 oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
 tute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis, &c.
 poenis, ne sic in praemissis iudicantes eorum seculari au-
 ditoritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
 audeant vel praesumant.

TITVLVS XI.
 DE CAMBIIS.

Pius Quintus.

Commutationi rerum ad res, sive pecunia ad pecuniam, quam
 Cambium mercatorum vulgus vocat, prohibito iudicio, & decla-
 ratio concessa.

CAP. I.

Incam pro nostro pastoralis officio curam diligenter
 incumbimus, ut Domini nostri ovis opportuna pro
 animarum salute remedia adhibere minime differa-
 mus. Cum itaque ad aures nostras pervenerit, legiti-
 mum a cambiorum usum, quem necessitas, publica que
 utilitas induxit, saepenumero ob illiciti quatuor cupidi-
 tatem sic depravari, ut sub illius praetextu usuria praesi-
 tas a nonnullis exerceatur: Nos petitionibus, quae super
 his nuper nobis factae sunt, hac perpetuo valitura decre-
 tali respondendum esse duximus, ut neque dolosis sua
 fraus suffragetur, neque ignaros perdat inlicita: sic enim
 pastoris officium exequimur, dum gregem nobis com-
 missum ab aeterna damnationis periculo exipere modis
 omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea om-
 nia cambia, quae sic nominantur, & ita configuntur,
 ut contrahentes ad certas nundinas, seu ad alia loca cam-
 bia celebrare simulant, ad quae loca illi, qui pecuniam re-
 cipiunt, literas quidem suas cambii tradunt, sed non mit-
 tuntur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore unde
 procefferant, inanes referantur, aut etiam nullis huius-
 modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
 repositur, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
 dantes & recipientes usque a principio ita convenerat, vel
 certe talis intentio erat, neque quisquam est, qui in nundi-
 nis, aut locis supradictis huiusmodi literis receptis solu-
 tionem faciat. Cui malo simile etiam illud est, cum pec-
 unia, sive depositi, sive alio nomine ficti cambii tradun-
 tur, ut postea eodem loco, vel alibi cum lucro restitu-
 antur. Sed & in ipsis cambiis, quae realia appellantur,
 interdum (ut ad nos pertinet) Campsores praestitutum
 solutionis terminum lucro ex tacita vel expressa con-
 ventione recepto, seu etiam tantummodo promisso, dif-
 fiant districtius prohibemus. Porro ad tollendas quo-
 que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occasiones
 peccandi fraudesque foeneratorum, statuimus, ne dein-
 ceptus quisquam audeat sive a principio, sive alias, certum

^a De cambiis & cambiorum institutis ac abusu vide Ant.
 2. part. tit. 1. c. 7. §. 47. Laur. de Radulph. de usura. c. consultat. p. 2.
 q. 26. Ang. Sylv. Tab. Cajet. 1. art. de camb. Soto de iustit. & iure.
 lib. 9. c. art. 4. Navar. c. 27. Ioseph. Angles. de camb.

& determinatum interesse, etiam in casum non solu-
 tionis, pacisci, neque realia cambia aliter quam pro pri-
 mis nundinis, ubi illa celebrantur, ubi vero non cele-
 brantur, pro primis terminis iuxta receptum locorum
 usum exercere, ab usillo pro fus rejecto, cambia pro se-
 cundis & deinceps nundinis, sive terminis exercendi.
 Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur lon-
 ginitatis & viciniae locorum, in quibus solutio de-
 stinatur, ne dum longiores praesuntur, quam loca desti-
 nata solutionis desiderant, foeneratori detur occasio. Qui-
 cunque contra hanc nostram constitutionem commiserit,
 poenis a sacris canonibus contra usurarios inflictis se no-
 verit subiacere. Eos vero, qui conspirationes fecerint, vel
 congestam undequae pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
 si monopolium pecuniae facere videbuntur, poenis, quae
 iure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
 ri sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XII.
 DE FORMA CONTRAHENDI
 censum.

Pius Quintus.

Census est rei immobilis fructifera in pecunia numerata contra-
 ctus, nec super fructibus census auferri vel creari potest, cuius pres-
 tum semel constitutum immobile permanet.

CAP. I.

Cum onus Apostolicae servitutis obeuntes, cogno-
 verimus innumeros celebratos fuisse, & indices
 celebrari censuum contractus, qui nedom non
 continentur intra limites a nostris antecessoribus eisdem
 contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
 contrariis omnino passionibus, propterea ardentem ava-
 ritiam stimulum, legum etiam divinarum manifestum con-
 temptum praese ferunt, animarum, prout tenemur, saluti
 consulentes, ac piarum mentium petitionibus etiam sa-
 tisfacientes, tam gravi morbo, lathiferoque; veneno salu-
 tari antidoto non mederi.

Hac igitur nostra constitutione statuimus a, censum
 seu annum reditum creari, constitutive nullo modo pos-
 se, nisi in re immobili, aut quae pro immobili habeatur,
 de sui natura fructifera, & quae nominatim certis finibus
 designata sit.

Rursum nisi vere in pecunia numerata, praesentibus re-
 sibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
 non autem prius recepto integro, iustoque; pretio.

Solutiones quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
 in pactum deduci prohibemus.

Conventiones directae aut indirectae obligantes ad cas-
 sus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non te-
 netur, nullo modo valere volumus.

Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringens
 facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volu-
 mus rem ipsam semper, & liberè, ac sine solutione laudem-
 mii, seu quinquagesimae, aut alterius quantitatis vel rei,
 tam inter vivos, quam in ultima voluntate alienari.

Vbi autem vendenda sit, volumus dominum censum a-
 liis omnibus praeferi, eique denunciari condiciones qui-
 bus vendenda sit, & per mensem expectari.

Pacta continentia morasum censum debitorem teneri
 ad interesse lucri cessantis, vel ad cambium, seu certas
 expensas aut certa salaria, aut ad salaria, seu expensas me-

^a Census variae significatione explicantur apud Castidor. lib. 3.
 variar. epist. penult. & l. 2. §. post deinde. ff. de origine iur. Theo-
 phil. in §. ult. instit. de Libertinis, quomodo vero differat a pen-
 sione emphyteutica, & aliis similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
 constitutus, de rebus fructibus. & Bal. in tituli. de pace Const. in
 verb. persolvere.

dio juramento creditoris liquidandas, aut rem censui subiectam, sive aliquam ejus partem amittere, aut aliud jus ex eodem contractu sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sunt & nulla.

Imò & census augeri, & novum creati super eadem vel alia re in favorem ejusdem, aut personæ per eum suppositæ pro censibus temporis vel præteriti vel futuri, omninò prohibemus.

Sicut etiam annullamus pacta continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem aliàs de jure, & ex natura contractus non spectarent.

Postremò census omnes in futurum creandos non solum re in totum vel pro parte perempta, aut infructuosa in totum vel pro parte effecta, volumus ad ratam perire, sed etiam posse pro eodem pretio extingui. Non obstantibus longissimi temporis, ac immemorabili, imò centum & plurium annorum præscriptione, non obstantibus aliquibus pactis directè aut indirectè talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

Cum verò traditio pretii redditus extinguendus erit, volumus per beneficium ante id denuntiari ei, cui pretium dandum erit, & post denuntiationem, intra annum tamen, etiam ab invito pretium repeti posse, & ubi pretium nec volens intra annum exigat, volumus nihilominus quocumque redditum extingui posse, prævia tamen semper denuntiatione, de qua supra, & non obstantibus his, de quibus supra: idq; observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisset, nec unquam effectus secutus fuisset.

Pacta etiam continentia pretium census extra casum prædictum ab invito, aut ob poenam, aut ob aliam causam repeti posse, omninò prohibemus.

Contractusque sub alia forma post hæc celebrandos hæneratitios judicamus.

Et ita illis propterea non obstantibus, quicquid vel expressè vel tacitè contra hæc nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, à fisco volumus posse vendicari. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modo post publicationem constitutionis creatus sit, perpetuò & in omnibus servari volumus.

Declarantes pretium semel censui constitutum nunquam posse ob temporum, aut contrahentium qualitatem, seu aliud accidens, nec quoad ultimò contrahentes, minui vel augeri.

Et licet legem ipsam ad contractus jam celebratos non extendamus, illos tamen omnes in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino, ut singulos contractus, censuræ bonorum religiosorum subijciant, & animarum saluti consulant. Rom. 14. Calend. Feb. 1568.

TITVLVS XIII.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTATIBUS.

Paulus Tertius.

Piis locis qui testandi facultatem non habent Prælati jure legati vel donationis decimam tantam partem bonorum relinquere possunt.

CAP. I.

Romanus Pontifex, qui ex assuetudine sedis Apostolicæ benignitate in favorem Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum piorum locorum diversa privilegia concedere consuevit, si processu temporis tendunt in abusum, illa moderari, ac desuper opportunè provi-

dere solet, prout rerum & temporum qualitate penitus conspicit in Domino salubriter expedire. Sane non absque animi molestia accepimus, quòd nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati, aliæque personæ secularis tam seculares, quàm diversorum ordinum & regularium regulares, non habentes de eorum rebus actibus testandi & disponendi facultatem, & Ecclesias, hospitalia, & alia pia loca, quibus dicta sede Apostolica capiendi res & bona ex testamento, vel alia dispositione illorum, qui aliàs de rebus & bonis eorum disponere non possent, facultas est concessa, hæredes instituantur in testamentis sive eorum dispositionibus plura leges seu ordinationes in favorem diversarum personarum & alios usus, in quos bona & res hujusmodi transire non possent, faciunt: Hospitaliaque, Ecclesias, & alia pia hujusmodi, sive eorum rectores fidem testamentum sua dispositionum insequen. legataria, & in testamentis, seu aliis etiam inter vivos dispositionibus ordinata adimplent, ex quo Camera Apostolica circa res & bona ipsorum nuncupata, per obitum Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum hujusmodi, absque testandi & disponendi facultate decedentium, remanentia in suis iuribus decedentium patitur, & facturam. Et quia nostrum est in præmissis taliter providere, quòd ipsius Camera ratione debita ratio habeatur, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium, omnia & singula privilegia, facultates, potestates, literas, & indulgentias, quibusvis Ecclesiis, etiam Archiepiscopalis, hospitalibus, etiam Archiepiscopali sancti Jacobi in Augusta de urbe dependentibus, seu causam habentibus, ac aliis piis locis hujusmodi constitutis, per quoscumque Romanos Pontifices successores nostros, ac nos & sedem præfatam, super capendis seu acquirendis hæreditatibus, rebus, ac bonis in testamento, donatione inter vivos, vel alia quocumque dispositione quoruncumque Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & aliarum personarum Ecclesiasticarum, secularium vel regularium, necnon etiam, ut præsertim, qualificatorum, quocumque presentium, ac dignitate, & auctoritate fulgentium, eorum si h. l. Cardinalis fuerit, de hæreditatibus, rebus, & bonis hujusmodi facultatem disponendi non habentium, vel aliam quomodolibet concessam, etiam si usu recepta sint, innovantes, volumus, decernimus, & declaramus, quòd Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, & personæ hujusmodi de rebus ac bonis eorum, à nobis vel à dictis secularibus personis testandi seu disponendi non habentes, decemant partem tantum rerum & bonorum eorumdem mobilium & immobilium, & se moventium, ac pecuniarum Ecclesiis, hospitalibus, & aliis locis capendis & accipientibus, & piis locis hujusmodi tantum, non quirendi facultatem hujusmodi habentibus tantum, non leper viam institutionis hæredum, seu donationis, vel legati in vita seu in morte relinquere, & Ecclesias, hospitalia, & pia loca hujusmodi, seu illorum rectores non nisi decimam partem hujusmodi capere seu acquirere possint, & ad hoc Ecclesiarum, & hospitalium, ac aliorum piorum locorum hujusmodi privilegia, facultates, concessionem, gratias, literas, & indulgentias, quocumque aliter in præmissis, ac illa quomodolibet concessas, etiam in & quoad privilegia, facultates, gratias, indulgentias, etiam in forma brevis in futurum concedendas, per quocumque tam ordinaria, quàm delegata, & missa auctoritate legatos, iudices, & personas, etiam dictæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ubiq; iudicari, cognosci, ac decideri debent, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandum agnoscendi, ac decideri facultate, necnon iterum & iterum auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Pius V.

Testamenta & donationes a quibuslibet ex bonis Ecclesia in favorem illegitimos, etiam legitimorum, non tamen hospitalibus expositorum & orphanorum, informantur & annullantur.

CAP. III.

Quia ordini Ecclesiastico noxia esse, & scandalum obicere perhibentur, necesse est de medio submovere. quod nos pro nostris muneris officio, inter alia incommoda, quae in oculos nostros incurrunt, de Christi peculio, ne ab indignis & relictis ignominiosè consumatur, neve illorum causa Ecclesiis & pauperibus praeipiat, curam praecipuum habere volentes, de nobis attributa potestatis plenitudine, revocamus & abolemus omnia & quaecumque privilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, donationes, sive inter vivos, sive causa mortis, legata, & quaecumque alias dispositiones, de dominis, terris, castris, domibus, & quibuslibet aliis bonis & rebus immobilibus, mobilibus, & semoventibus, necnon pecuniis, juribus, & actionibus, ex beneficiis, fructibus, pensionibus, & aliis rebus Ecclesiasticis qualibuscumque consecratis, acquisitis, & aliis quomodocumque provenientibus, necnon de peculio, & aliis etiam sola industria, labore, muneribus, aut quocumque alio modo partibus, cuiuscumque qualitatis, quantitas, (speciei, naturae, & valoris existentibus, in quocumque illegitimis, sive suos, sive extraneos, etiam legitimatos, eisdemque extoto, vel in parte heredes instituendi, & substituendi, seu quod ipsi in praedictis ab intestato succedant, extraneas huiusmodi facultates & permissiones, ac etiam habilitationes, & capacitates succedendi in bonis & rebus feudilibus & emphyteuticis, ab Ecclesiis, monasteriis, & piis locis profectis, quibuscumque personis secularibus, & quorumcunque ordinum, necnon militiarum, & hospitalium, regularibus, ac Romanae Curiae officialibus, & aliis curialibus, curiamque ipsam sequentibus, & etiam urbis Romae civibus, ac palatia, aedes, census, aliaque bona, in ea eiusque districtu habentibus, nostris quoque & aliorum Romanorum Pontificum familiaribus, Ecclesiarum praelatis, etiam sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, & aliis cuiuscumque dignitatis, ordinis, & conditionis existentibus, holorumque, & aliis Ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, militibus, hospitalibus, collegiis, officiis, & locis, ac praedictae urbi, aliisque civitatibus, provinciis, & dominis, eorumque dominis, populis, civibus, & incolis, tam per foel. record. Sixtum IV. Innocentium VII. Alexandrum VI. Iulium II. Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Iulium III. Paulum IV. Pium IV. & qui ante illos fuerunt alios quoscumque Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, ejusque legatos, etiam de latere, nuncios, notarios, comites, collegia, officia, & loca, etiam per modum statuti perpetui, generalis legis, iurii & stipulati contractus seu quali, & aliis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis relictivis, perservativis, mentis attestativis, derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, & insolentibus clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, ac praedictorum Cardinalium consilio, & matura deliberatione in consistorio habita, necnon consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, etiam ob remunerationem laborum & obsequiorum nobis & dictae sedi impensorum, refectionem damnorum, compensationem iurium cessorum vel abiatorum, navatae militum contra haereticos & infideles, seu praedictae urbis ornatu, & frequentatione, ac quibuscumque aliis usibus, ac etiam necessariis & piis causis concessa, & multiplicatis vicibus confirmata, innovata, extensa, & moderata, & quocumque tempore pacifice observata, quoad eam partem,

quae illegitimos praedictos tangit duntaxat, etiam si illa contineant, quod omnes Curiales Curiam sequentes, & alii, sive Ecclesiastici, etiam Cardinales, sive mundani, qui palatia, domos, & praedia urbana vel rustica edificaverint, aut census, aliaque bona acquisiverint, aut alias acquisita habuerint in dicta urbe, & circum eam ad milliaria decem, ex bonis, seu fructibus Ecclesiasticis, hi tamen de illis, necnon iuribus & jurisdictionibus omnibus, in favorem illegitimos, ac quomodolibet inhabilium & incapacium, sive inter vivos, sive causa mortis disponere, eosque haeredes & successores universales, vel particulares instituire & substituere, & si intestati decesserint ipsi illegitimi & incapaces, in illis succedere possint, quodque per quascumque revocationes, derogationes, aut alias contrarias dispositiones illis, quorum interest, praedictari nequeat, & si nullo unquam tempore praedictarum, aut derogatum quoquo modo apparuerit, jus quascumque ablatum, & literae revocationum & derogationum huiusmodi juris quascumque ablatae censentur. Sicque per quoscumque iudices iudicari debeat, & etiam diffiniri. Ac pariter tollimus & abrogamus omnes & quascumque facultates similia concedendi, legatis, nunciis, notariis, comitibus, collegiis, officiis, & aliis supradictis, quorum omnium tenores, ac si ad verbum inferrentur, habemus praesentibus pro expressis. Ita ut privilegiorum, dispensationum, facultatum, habituum, capacitarum, indulgentiarum, & aliorum supradictorum sic revocatorum, aut etiam literarum legitimationis praetextu, nullus omnino de huiusmodi bonis, rebus, pecuniis, juribus, jurisdictionibus, & actionibus, in commodum & favorem illegitimos utriusque sexus, sive eorum filiorum, sive consanguineorum, affinitivum, sive extraneorum, sive in statu seculari procreatorum, etiam legitimatione quacumque, auctoritate donatorum, & ad huiusmodi res & bona, ejusque successores, testato vel intestato, idoneorum & capacium effectorum, sive a testamento, sive donatione, sive legato, sive elemosyna, sive alio quocumque titulo, & pio opere (exceptis in communi, ac omni fraude, conventionem, seu compositionem cessante, Hospitalibus expositorum, & orphanorum) disponere, nec illegitimi ipsi in eis ab intestato, sive proteritis, sive per interpositas personas, ac quomodocumque succedere, aut illa alias ad eos, etiam per quemcumque circuitum multiplicatarum in alios capaces successorum, ullo tempore devenire possint. Ac etiam nulla esse, & profectis habere volumus omnia & quaecumque facta hucusque testamenta, legata, donationes, & alia disposita huiusmodi, quae viventibus adhuc testatoribus, aut aliis, locum non habuerint, ac pariter ab intestato successiones, non tamen litigiosas, quae plenarium non sunt effectum sortitae. Dehinc vero districtius prohibemus, ne talia sive in praedictos illegitimos utriuslibet sexus, sive in illorum conjuges, sive ipsorum patentes, filios, descendentes, ascendentes, vel alios cognatos, sive viventibus, sive defunctis ipsi illegitimi, etiam paupertatis, doris, aut alterius cuiuscumque pii operis intuitu fiant, neve ipsi unquam in rebus, bonis, pecuniis, juribus, jurisdictionibus, & actionibus praedictis, sive totis, sive in parte succedant, aut illa ad ipsos, quavis dispensatione suffultos, etiam per praedictum circuitum deveniant, neve de eis ulla in alium seu alios concessio, donatio, translatio, aliaque dispositio fiat, ut alia bona similia vel dissimilia, illegitimi aut aliis supradictis concedantur. Quod si praedictorum quisquam fuerit praesentium, violator, testamentum, donatio, legatum, & dispositio,

a C. fin. de pecul. cler. Abb. in c. cum esset. in relect. colum. 14. Barb. in tract. de prest. Card. 1. part. quest. 4. Ioan. Bat. in 4. sent. distind. 24. quest. 20. Ang. in verb. clericus. 2. §. 13. Sylvest. verb. Clericus. 4. quest. 2. Atuar. Pelag. de planif. eccl. 2. part. art. 28. col. 3. Archid. in sum. 22. 95.

omnino non teneat, nec etiam quoad alios capaces, & res alias valeat, sicque disponens privilegio, dispensatione, facultate, & indulto praedicto, ejusque usu & commodo, etiam in ceteris omnibus ipso iure privatus. Nemo quantumvis capax illius praedicti fructus, res, pecunias, aut prorsus alia bona sua faciat, nec illa detinens praescriptione, aut ullo alio iuris praesidio adjuvetur, sed ad integram illorum restitutionem, quocumque temporis lapsu non obstante, debeat coerceri. Ita ut omnes in Ecclesiis, monasteriis, beneficiis successores, tam conjunctim, quam divisim, quisque videlicet pro rata parte sua, illa omni tempore recuperare possint, & qui primus ceteris ab eo monitis & negligentibus iudicium intendit, ei soli res tota merito vendicetur. Nullis vero huiusmodi successoribus, pro praedictis insistentibus, ac etiam de peculio aliis quam ex rebus Ecclesiasticis confecto, locorum ordinarii, tam concessorum & relictorum illegitimis, eorumve causa, quam quorumcumque aliorum bonorum immobilium, mobilium, & se moventium, nec non pecuniarum, fructuum, rerum, & iurium, aliis sub dictis testamentis, donationibus, legatis, & dispositionibus comprehensorum, corporalem possessionem, amotis inde & expulsis quibuscumque detentoribus, sive incapacibus sive capacibus, per se vel alium, seu alios, libere apprehendant, & apprehensam huius sedis nomine custodiant, donec ipsa sedes de illis, uti tunc tulerit piorum operum necessitas, duxerit providendum. Bona vero, res, & iura feudalia, vel emphyteutica (aliis legitimis ad ea forte vocatis non existentibus) eo ipso devoluta, & iuri ac proprietati suarum Ecclesiarum & locorum restituta, & cum reliquis eorum bonis consolidata esse declaramus.

Pius IV.

Bona Ecclesiastica sine indulto Apostolice ultima voluntatis arbitrio non relinquuntur.

CAP. IV.

Grave nobis & molestum accidere solet, cum de personarum Ecclesiasticarum actionibus, quae integritatis exemplo ceteris praestare debent, ea nobis deferuntur, quae & eorum fama sinceritatem denigrare, & Camerae nostrae Apostolicae in commodum ac detrimentum afferre videntur: unde nos ut malitiosorum pravis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium afferre, & peniciosi fraudibus, prout ex universalis nostrae Curiae sollicitudine tenentur, obviare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum & fide dignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures Praelati, Presbyteri, & aliae Ecclesiasticae personae diversarum provinciarum, locorum, & dominiorum, & praesertim regni Neapolis, nulla à nobis, seu sede Apostolica facultate testandi suffulti vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunam suggestionem impulsu, in eorum ultimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diversimode, licet id facere nullo modo a possint, neque debeant, disponere audeant, ipsaque bona sub diversis confictis praetextibus & coloribus hospitalibus, ac piis locis, & forsan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis vel affinibus, aut aliis personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitum ab ipsis hospitalibus & locis de certa seu quora portione bonorum huiusmodi subveniantur, testari, relinquere, legare, codicillari non erubescant, in dicta Camera grave damnum & praedictum maximum, dictae Camerae indemnitate opportunè consulere, & inconvenientibus huiusmodi pro officii nostri debito congruum remedium adhibere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, non ad

a *Ut in c. quia nos. & c. relatum. 2. de testi.*

tuum vel alterius pro te nobis super hoc obtinere penitentiis instantiam, auctoritate Apostolica, tenore praesentium decernimus & declaramus, omnia & singula testamenta, donationes in illis, vel mortis causa facta, codicillos, legata, & quaecumque alia in ultimis voluntatibus per quoscumque Ecclesiarum praelatos, eorum Patriarchali, Archiepiscopali, vel Episcopali praesentium dignitate, ac quorumvis monasteriorum, conventuum, ordinis Abbates, seu commendatarios, ac presbyteros, alios quilibet Ecclesiasticas personas praedictas, & quocumque alias, quae ex bonis & redditibus Ecclesiasticis, beneficiorum fructus percipiunt, ab ipsis nota seu eadem sedis speciali licentia & facultate quomodolibet, quae in futurum ab illis quocumque praestata, aut praestito colore, etiam in favorem hospitalium, & aliorum piorum locorum huiusmodi de dictis redditibus fieri, reddi, & testari, seu relinquere, aut quovis ultimum voluntatum titulo disponi contingit, nulla, irrita, inania, invalida, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, ac irrita, neque etiam hospitalibus, & piis locis praestari. Item ad Camerae ipsam solium fraudandum, prout ex multis fraudibus deluper commissis & reperitis nobis constat, praemissa fieri clare appareat, ullatenus deinceps sustineri, neque subsistere, aut testamentis suis huiusmodi quemquam iurare, aut tueri, nec effectum aliquem a ratione habere, vel sortiri.

TITVLVS XIV.

DE NAVTIS ET NAVFRAGIIV
patientibus.

Iulius Tertius.

Navfragata bona occupantes, & nauas impediendo committuntur, qui vero eis opitulantur condamnatio Praesentium committuntur.

CAP. I.

Ordinamus, statuimus, firmiterque & inviolabiliter observari mandamus, in verum laicis obedientia, & sub excommunicationis nota decem millium ducatorum auri laicorum camerae Apostolicae applicandorum poenis, quatenus in urbe Roma, suisque portibus & ripis aliisque omnibus & singulis civitatibus, terris, castris, ripis, portibus, & plagis, Romanae Ecclesiae mediare vel immediate subiectis, eorum Praelatorum, dominorum temporalium, & Baronum, & Praelatorum terrarum in quibus est commercium maritimum, persona aliqua cujuscumque gradus, Ecclesiastica vel secularis, communiter vel divisim, officio aut privatus, etiam Cardinalatus honore fulgens, deinceps non audeat vel permittat praebere impedimentum, aut genus aliquod molestiae praestare, dictis navitis & mercum conductoribus sub dictis Imperatoris, qui cum bono auspicio quo tempore infortunium aut naufragium patiantur in dictis ripis, aut prope ripas, vel intra mare seu in aliqua parte illius aut portibus seu plagis (quod Deus avertat) aut quovis alio voluntario aut necessitato, infortunio aut pacifico modo eos inibi applicare contingat, in quantumcumque ripam, portum, aut plagam dictarum terrarum, quinimo illi favore & opere gratiosius recipiantur, & benignè tractentur, restituendo & restitui faciendo res & bona eorum in talibus navigis conducta, si ea per aliquem vel aliquos detineri & occupari contingat, vel si postquam occupabuntur aut detinebuntur, ad effectum ut stante huiusmodi bona comparatione eorum quae ut praedicta se & eorum merces. Et ut Christi fideles ad praedicta se & eorum merces, ac ab eis naufragium huiusmodi patientibus promptiora subsidia praebentur, omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, qui aut illius

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparatione & conservacione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1554.

Paulus Tertius.

Excusatur res qua jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimarum diripitur, repulso omni consuetudine praxentis, nisi restituatur.

CAP. 11.

Vilius Papa 11. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impunè colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliante, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cujuscunque temporis cursu munitam: Volensque (sicut ejus incumbebat pastoralis officio) omnium mari terraque, ad aliam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad aliam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessariis cum opulencia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tione, & ex certa scientia, consuetudinem capiendā & retinendi bona, per naufragium vel jactum, levandā navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesiae mediata vel immediatè subjeclorum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam à lege, quam à canone contra tales spoliante bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptore in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesiae mediata vel immediatè subjeclorum, haecenus inflictas, quas pro potiori cautela innovavit & confirmavit, talium spoliantium cujuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camera Apostolica confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicato eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Distosque raptore in flagranti crimine repertos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures: praterquam si nautis in manifesto naufragii & submerfionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & exposcentibus, non absque vitæ discrimine, in personarum & rerum conservacione auxilio fuerint, vel alias ab imminenti & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona jam deperdita recuperaverint.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.
DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxus ornatum fugientes, sub poena benedictionum quae possident.

CAPUT I.

Clerici temperatè ac modestè omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisq; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanferit, beneficiis omnibus quaecunque haber privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia à sede Apostolica liberè impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, verumetiam exterius decenti habitus ornatu & modesta vita integritatem & gravitatem probent.

0000 5

a Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthagenfisi.